

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Ústav dějin křesťanského umění

Kristýna Bejšovcová

Otto Rothmayer

Diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.

Praha

2017

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 14.6.2017

Kristýna Bejšovcová

Bibliografická citace

Otto Rothmayer[rukopis] : Diplomová práce / Kristýna Bejšovcová ; vedoucí práce: Vladimír Czumalo. -- Praha, 2017. -- 70s.

Anotace

Diplomová práce je monografií architekta Otto Rothmayera. Její těžiště spočívá přirozeně v analýze symbiotické spolupráce s Josipem Plečnikem na Pražském hradě, soustředí se ale také na Rothmayerovy projekty mimo toto prostředí. Vedle vil, které Rothmayer projektoval pro své přátele, uměleckého kováře Otakara Hátleho a sochařku Hanu Wichterlovou, se bude práce věnovat především nedávno zrekonstruovanému rodinnému domu Boženy a Otto Rothmayerových v Praze- Střešovicích. Do souvislosti s architektonickou tvorbou práce uvede i Rothmayerovu celoživotní činnost designérskou. Monografie vyústí v pokus o zpřesnění místa Otto Rothmayera v obrazu české architektury 20. století.

Klíčová slova

Otto Rothmayer, česká moderní architektura, Pražský hrad, vila, rodinný dům, design

Abstract

This diploma thesis is a monograph of the architect Otto Rothmayer. The analysis focuses on the symbiotic cooperation with his fellow architect Josip Plečnik at the Prague Castle, but also studies Rothmayer's other projects. Besides villas that Rothmayer designed for his friends, artistic blacksmith Otakar Hátle and sculptress Hana Wichterlová, the analysis will focus on the recently restored family villa of Božena and Otto Rothmayer in Střešovice, Prague. In addition to Rothmayer's architectural work, this thesis also studies Rothmayer's lifelong activity as a designer. By reflecting on this architect's various professional accomplishments, this thesis attempts to refine Otto Rothmayer's place in 20th century Czech architecture.

Keywords

Otto Rothmayer, czech modern architecture, Prague Castle, villa, family house, design

Počet znaků (včetně mezer): 119 913

Poděkování

Ráda bych poděkovala všem kdo se mnou v období mého tvoření diplomové práce spolupracovali, podporovali mě a především se mnou vydrželi.

Obsah

ÚVOD	8
PŘEHLED LITERATURY	9
ROTHAMYEROVA RODINA	10
1. ROTHMAYER JAKO ZAČÍNÁJÍCÍ UMĚLEC	11
1.1. OD VŠEOBECNÉHO VZDĚLÁNÍ K PLEČNIKOVĚ „SPECIÁLCE“	11
1.2. NÁVRHY TVOŘENÉ PŘI STUDIÍCH	13
1.1.2. SOUTĚŽNÍ NÁVRH PRO II. KATOLICKÝ KOSTEL NA VINOHRADECH S HESLEM „ČERVEN“	14
2. OBDOBÍ PRVNÍ REPUBLIKY A JEJÍ STAVEBNÍ ROZMACH	16
2.1. ROTHMAYEROVA STYLOVÁ DIFERENCIALITA	16
3. PLEČNIKOVÝM ASISTENTEM	18
4. ROTHMAYEROVY RODINNÉ DOMY	20
4.1.1. RODINNÝ DŮM VE DVACÁTÝCH A TŘICÁTÝCH LETECH	21
4.2. LETNÍ DŮM OTAKARA HÁTLEHO	23
4.3. VLASTNÍ ROTHMAYEROVA VILA (INSPIRACE VILOU STADION)	25
4.4. VILA PRO HANU WICHTERLOVOU	31
5. LÁNY, JEJICH UMĚLECKÁ SPRÁVA	32
5.1. BUDOVA LESNÍ SPRÁVY V LÁNECH	32
6. VLASTNÍ TVORBA PRO HRAD	33
6.1. TEREZIÁNSKÝ TRAKT A VŘETENOVITÉ SCHODIŠTĚ (1931-1951)	34
6.2. ÚPRAVA KLÁROVY VILY NA OPÝŠI	37
6.3. APARTMÁ PRO STÁTNÍ NÁVŠTĚVY A KAROLÁK	37
6.4. HALA A PŘILEHLÉ PROSTORY U BÍLÉ VĚŽE A JANÁKOVY HALY	39
6.5. ADAPTACE CÍSAŘSKÉHO ŠPITÁLU NA ZAMĚSTNANECKÉ BYTY HRADU	39
6.6. POMNÍK PADLÝM V JELENÍM PŘÍKOPĚ A POMNÍK SOVĚTSKÝM VOJÁKŮM	40
6.7. REALIZACE INTERIÉRŮ V SEVERNÍM A ZÁPADNÍM KŘÍDLE- ROTHMAYERŮV SÁL, KLÍNOVÁ CHODBA A KARNAK	41
6.8. RUDOLFOVY A MAXMILIÁNOVY KONÍRNY	43
7. NÁVRHY A REALIZACE MIMO HRAD	44
7.1. POMNÍK OBĚTEM 1. SVĚTOVÉ VÁLKY V ONDŘEJOVĚ	44
7.4. POMNÍK UTONULÝM DĚTEM V DYJI	45
7.5. VSTUP DO TOVÁRNY J. J. FRIČE	45
7.6. DĚTSKÉ HŘIŠTĚ V SEMINÁŘSKÉ ZAHRADĚ	46
8. NÁVRAT NA ALMA MATER	46
9. PRÁCE SPOJENÉ S VÝSTAVNICTVÍM A DESIGNEM	47
9.1. TEXTILNÍ OBCHODY	48

9.1.1. OBCHOD S TEXTILEM NA PŘÍKOPECH	48
9.1.2. OBCHOD S TEXTILEM NA SMÍCHOVĚ	49
9.1.4. OBCHOD S TEXTILEM V ULICI OBRÁNCŮ MÍRU 2	50
9.2. EXPOZICE PRO MUZEA	50
9.3. NÁBYTKOVÁ TVORBA	52
<u>11. KATALOGOVÁ HESLA</u>	<u>53</u>
<u>ZÁVĚR</u>	<u>62</u>
<u>PRAMENY</u>	<u>64</u>
<u>SEZNAM LITERATURY</u>	<u>64</u>
<u>SEZNAM VYOBRAZENÍ</u>	<u>69</u>

Úvod

Tato práce si klade za cíl sumarizovat a kategorizovat celoživotní tvorbu Otto Rothmayera. Ten byl doposud známý pouze jako osobní asistent veřejností rekonizovaného architekta slovinského původu Josipa Plečnika. Práce asistenta byla v tomto případě zcela zásadní a je nutno říci, že by bez Rothmayerovy osoby neexistovalo Plečnikovo dílo na Pražském hradě v tak velké míře. Rothmayer se svým autorským přínosem v komplexu Hradu etabloval mezi špičku výtvarných umělců, kteří po staletí utvářeli jedinečný charakter složitého komplexu, jakým Hrad bezesporu je.

Paralelně s tvorbou na Hradě vytvořil architekt tři domy, z něžž byl jeden samotného Rothmayera a následující dva, jeho přátel uměleckého kováře Otakara Hátleho a sochařky Hany Wichterlové. Oba tyto dva zmíněné domy v následujících letech ztratili svůj jedinečný rukopis a dnes je nalezneme ve zcela změněné podobě. Pokusím se tedy ve své práci pátrat po plánech či jiných materiálech, které by osvětlili tuto problematiku a alespoň přiblížit jak domy původně vypadaly.

Rothmayerovy práce se netýkaly pouze architektury, nýbrž i výstavnictví a designu. Do této kategorie lze zařadit několik návrhů, ať realizovaných nebo pouze navržených, interiérů obchodních domů v Praze. Pokusím se uvést především všechny realizovaná, zásadní díla nerealizovaná a tak zpracovat chronologickou linii, která pomůže pochopit kontinuitu jeho tvorby. V rámci tohoto úkolu vytvořím katalogizaci většiny jeho prací, abych vnesla jakýsi řád do doposud útržkovitě zpracovaných Rothmayerových tvůrčích etap.

Přehled literatury

Ještě donedávna se dalo říci, že literatury o umělci není mnoho, kdy v podstatě nejpřínosnějším pramenem byl článek Karla Heteše v časopisu Tvar¹ který vznikl za Rothmayrova života a tak jsme se zde mohli dozvědět spoustu maličností týkající se Rothmayrova mládí a zároveň to vnímat jako doklad autorství všech uvedených objektů v článku. Dále pak článek Josefa Hlavatého a Zdeňka Kirschnera² v časopise Architektura, který vznikl v reakci na smrt Otto Rothmayera. Po dlouhé odmlce se o umělci dozvídáme až v roce 1997, kdy proběhla výstava celoživotního díla Otty Rothmayera a k této příležitosti byl vydán katalog³. Ten přejímá spoustu z článku Karla Heteše a přináší nové poznatky v reakci na zkoumání kresebných plánů. Nevýhodou katalogu je bohužel absence editora a tak se jedná spíše o spojení několika odborných článků. To zapříčinilo, že se některé informace opakují a jiné zcela chybí, nicméně je to zásadní literatura, ze které jsem částečně vycházela.

Nejvíce přínosná byla ovšem Rothmayerova osobní pozůstalost uložená v Archivu Národního technického muzea,⁴ kde je uloženo velké množství plánů. V minulém roce vznikl velmi kvalitně zpracovaný katalog⁵ k příležitosti otevření Rothmayerovy vily jakožto muzea pod vedením Galerie Hlavního města Prahy.

---

¹ HETEŠ 1962/1962 — Karel HETEŠ: Otto Rothmayer- osobnost a dílo. In: Tvar XIII č. 4, 1962, 100-124

² HLAVATÝ/ KIRSCHNER 1967

³ KRAJČI A KOL 1997— Petr KRAJČI A KOLEKTIV: Otto Rothmayer 1892–1964. Praha 1997

⁴ Národní technické muzeum v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171

⁵ KARASOVÁ A KOL. 2016 — Daniela KARASOVÁ A KOL.: Rothmayerova vila. Praha 2016

Rothmayerova rodina

Umělecké nadání v Rothmayerově rodině se objevovalo už několik generací. Kořeny, jak architektovo příjmení napovídá, nejsou v Čechách, nýbrž v Bavorsku, odkud jeho předkové přišli. Rothmayerovým předkem byl malíř Kašpar Zehentner z hornobavorského Laufenu, známý z let 1639 až 1658, následně Zehntnerova dcera malířka Margareta Magdalena Rothmayerová se svým synem Janem Michaellem Rothmayerem.⁶ Právě Jan Michael byl asi nejznámější Rothmayerův předek, malíř vrcholného baroku v Rakousku, který je v Čechách a na Moravě znám především svými freskami oslav rodu Althanů v kupoli zámku ve Vranově nad Dyjí.⁷

Později se pak Rothmayerovo jméno objevuje na počátku 19. století v šumavských sklářských hutích. Předci se postupně počestňují a kolem poloviny téhož století objevujeme jméno v podbrdských železárnách. Z tohoto kraje pocházel i Ottův otec Jan.

Jan Rothmayer se narodil 20. května 1859 v Plzni, odkud byl poslán na výchovu ke svému strýci modeláři do hořovických železáren. Truhlářem se vyučil taktéž v Hořovicích, odkud posléze cestoval za praxí do Německa a Rakouska. Po zkušenostech v zahraničí přijal místo v Ringhoferově smíchovské vagonce, kde se zanedlouho stal jedním z vedoucích mistrů. Roku 1891 zde například pracoval na vagonu pro císaře Františka Josefa, který navrhl Jiří Stibral a umělecky vyzdobili František Ženíšek a Jan Kastner. Odtud přešel do firmy Jindřich Röhrs v Bubenči, což byl jeden z nejvýznamnějších nábytkářských závodů monarchie. V souvislosti s Janovou politickou aktivitou v sociálně demokratické straně, která v té době získávala na oblibě, se Janovi podařilo získat zakázku na nábytkovém vybavení Lidového domu, který strana odkoupila 31. října 1907.⁸ Tato zakázka tak utvořila základ Janova samostatného podnikání. Paralelně s tím se i v Rothmayerově osobním životě odehrávaly změny, a to svatba s Františkou Fejfarovou, dcerou panského hajného z Vysočiny. Jejich syn Otto Rothmayer se na pražských Vinohradech narodil 28. února 1892.

---

⁶ HETEŠ, 100

⁷ KRUMMHOLZ 2015 — Martin KRUMMHOLZ: Vídeňsky orientovaná architektura kolem roku 1700 a Giovanni Battista Aliprandi In: Barokní architektura v Čechách. Praha 2015, 230

⁸ Bývalý palác Kinských v Hybernské ulici.

1. Rothmayer jako začínající umělec

Otto byl jediným potomkem svých rodičů a tak se do něj vkládaly velké naděje jako do pokračovatele v rodinném řemesle. Velmi důležitou osobou v Ottově dospívání a profesním sebevymezení byl jeho strýc František Kubát, který svého synovce podporoval v zájmu o umění. Navštěvovali společně pražské výstavy, které zcela jistě Rothmayera dál formovaly. Navštívili společně například v roce 1902 Rodinovu výstavu v Kotěrově pavilonu, v témže roce výstavu moderního francouzského umění a výstavy worpswedských malířů nebo Joži Uprky v letech 1903-1904.⁹ Zároveň ho strýc naučil lásce k přírodě, kdy společně jezdili na malířské výpravy. Také společně jeli do Paříže se zastávkou v Mnichově, kde strýc František měl další možnost sledovat Ottův vzrůstající vztah k umění. Rothmayer se učil rodinnému řemeslu v otcově dílně. Truhlářina, která ho velmi bavila a měla být i jeho povoláním, mu ovšem jako hlavní zájem nestačila a zapsal se proto k profesoru Klugemu do nedělní školy deskriptivní geometrie a paralelně s tím na večerní kreslení k profesoru J. Benešovi na pražskou Uměleckoprůmyslovou školu. Když se roku 1911 Otto vyučil truhlářině a vypadalo to, že by mohl převzít rodinnou dílnu, vložil se do jeho budoucnosti strýc František Kubát, který celé roky sledoval Ottovo velké nadání a přesvědčil rodiče, že na pouhé řemeslo je Otty přeci jenom škoda a že by se měl věnovat více umělecké kariéře než pouze řemeslné. Rothmayerův otec nejdříve váhal, nechtěl totiž postrádat svého syna v rodinné dílně, kde se Otto ukázal jako skvělý truhlář. Ovšem přání svého syna a naléhání strýce vyslechl a s jeho studiem souhlasil. Bylo zcela jasné, že pro rodinu bude Ottovo budoucí studium nákladné jak jeho absencí v dílně, kde se při učení stal velkým pomocníkem na otcových zakázkách, tak nákladností samotného studia. Otto Rothmayer tedy roku 1912 složil zkoušky na pražské Umělecko-průmyslové škole a zároveň dostal studijní stipendium od pražské Obchodní a živnostenské komory, které ovšem pokrylo náklady jen zčásti.¹⁰

1.1. Od všeobecného vzdělání k Plečnikově „speciálce“

Rothmayerův prvotní záměr bylo získat odborné umělecké vzdělání a po absolutoriu se vrátit k vedení rodinné firmy. S tímto prohlášením se prezentoval i při nástupu na Umělecko-průmyslovou školu v Praze a tak mu byla udělena výjimka a

---

⁹ HETEŠ 1962, 101

¹⁰ KARASOVÁ 1996 — Daniela KARASOVÁ: Otto Rothmayer. In: Domov II, 1996, 34–35, 34

z povinných tří let všeobecné školy sleven jeden rok. Všeobecná škola poskytovala studentům základy malířství či sochařství a po absolvování mohl student dosáhnout další odbornosti, tzv. speciálky, kterou, jak se dozvíme posléze, absolvoval i Rothmayer.

Rothmayer tedy nejdříve studoval u Emanuela Dítěte a od roku 1913 u Františka Kysely.¹¹ Souběžně se studiem u profesora Dítěte, tedy spíše v reakci na to, se zapsal do soukromé malířské školy Vincence Beneše a Otakara Nejedlého.¹² Dítětovo zabývání se především náboženskou realistickou malbou nebylo Rothmayerovi příliš blízké a nahlížení na moderní umění v soukromé škole ho přeci jen víc zajímalo. Tato disharmonie ve stejném názoru na umění se na škole zlepšila s příchodem Františka Kysely jako Rothmayerova profesora. V druhém ročníku si začal vytvářet profesní kontakty, když ho právě Kysela, Beneš a Nejedlý seznámili s Josefem Gočárem a Pavlem Janákem, kterým posléze Rothmayer jako velmi schopný kreslíř vypracovával technické výkresy nábytku. Další osobou, která naplno využila Rothmayerovy píle a talentu, byl profesor Ladislav Skřivánek. Ten od roku 1912 vyučoval deskriptivní geometrii. Rothmayer mu tehdy zhotovoval detailní plány na přestavbu zámku v Lukavci u Pacova.¹³ Tato vedlejší činnost vynesla Rothmayerovi slušné výdělky a tak si mohl jako student dopřávat více než bylo obvyklé, dokonce i občasné víkendové výlety do Drážďan.

Rok 1910 můžeme považovat za zásadní pro Rothmayerovu budoucí kariéru. Přestože v této době Rothmayer ještě ani nestudoval pražskou Uměleckoprůmyslovou školu, odehraje se zde jedno důležité pozvání ovlivňující budoucnost Rothmayerovu i Pražského hradu. Jednalo se o pozvání pro Josipa Plečnika od jeho bývalého spolužáka Jana Kotěry. Ti se znali ze studií ve Vídni u Otto Wagnera a Kotěra si právě na Plečnika vzpomněl, když dostal profesuru na pražské Akademii výtvarných umění a hledal za sebe náhradu na Umělecko-průmyslovou školu.¹⁴

V roce 1914 Rothmayer nastoupil do Plečnikovy speciálky, záhy na to byl ale povolán do rakouské armády. Dne 16. 11. 1916 nastoupil do 28. pražského pěšího pluku

---

¹¹ KRAJČI A KOL. 1997, 15

¹² HETTEŠ 1962, 102

¹³ HETTEŠ 1962, 103

¹⁴ HUBKOVÁ 2009— Petra HUBKOVÁ: Architektonická tvorba Otto Rothmayera (diplomová práce na Filozofické fakultě Masarykovy University v Brně). Brno 2009,11

jako jednorochní dobrovolník. Nejprve byl vyslán na ruskou frontu ke Kovelu na Volyňku, poté pak na frontu na Monte Grappa v Itálii, kde utrpěl lehká zranění.¹⁵

Už začátkem roku 1919 se vrátil opět do Plečnikovy speciálky a k práci pro Gočára a Janáka, pro něž zhotovoval plány úřednických domků do strašnické kolonie. Těsně před dokončením, tedy v roce 1920, se Rothmayerovi naskytla opravdu velká zkušenost. Rothmayer sám navrhnul svoji osobu na místo asistenta, přesněji dílovedoucího při stavbě československého pavilonu na veletrhu v Lyonu. Gočár po dobrých zkušenostech s Rothmayerem při předešlé práci nabídku rád přijal. Tato zkušenost Rothmayerovi dala více než původně předpokládal, jelikož nepracoval jen na československém pavilonu, ale v důsledku stávky vypomáhal i Francouzům. Vynesla mu i slušný výdělek, díky němuž mohl Francii poznat podstatně lépe.¹⁶ Možná právě tato zkušenost a Plečnikovy sympatie motivovaly nabídku podílet se na úpravách Pražského hradu. Rothmayer po návratu ve škole vyprávěl své zkušenosti z Lyonu, i sám Plečnik si ho přišel poslechnout. Právě převzal funkci hradního architekta a myšlenka mít při ruce takto schopného asistenta se mu zalíbila natolik, že Rothmayera 7. 1. 1921 oslovil nabídkou asistentury.

1.2. Návrhy tvořené při studiích

Na Rothmayerových návrzích, které tvořil při studiích, můžeme vidět vývoj a vliv jeho učitelů a kolegů, kteří se podíleli na jeho formování. Tento vliv je patrný například na návrzích nábytku, kachlových kamen či na reliéfu sv. Václava z roku 1915, kde můžeme vidět především vliv ornamentálně zaměřeného Františka Kysely.¹⁷ Dále je zde¹⁸ pak mnoho skic a návrhů nábytku, jako například vybavení do studentského pokoje, dva návrhy rustikálního nábytku, nebo série nábytku k vybavení pracovny ministra zahraničních věcí. Jedná se o masivní stůl s křeslem, skříní na šanony a menší skříňkou ve stejné výšce stolu. Celá série je řešena v čistém pravoúhlém vzhledu, kdy jsou čela jednotlivých kusů opatřena jakýmsi kanelováním. Umělec zde užil kombinaci leštěného ořechu a modrého kamene lápisu lazuli, aby tak dosáhl vzhledu odkazující na řecké a římské předlohy.¹⁹ Podařilo se mu tak zároveň skloubit eleganci a důstojnost,

---

¹⁵ HETTEŠ 1962, 107

¹⁶ HETTEŠ 1962, 109

¹⁷ HETTEŠ 1962, 107

¹⁸ Národní technické muzeum v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171

¹⁹ HUBKOVÁ 2009, 16

což působilo velice elegantně. Rothmayer měl jako vyučený truhlář velmi blízko ke dřevu a tak nalezneme dochovaných skicách a plánech velké množství různého nábytku menšího i většího charakteru. Posvátné schránky jednoduchého tvaru s bohatým dekorem nebo návrh intarzované skříně jsou jedním z mnoha dokladů o jeho studiu a zájmu v designu a interiéru.

Do jeho školních prací patří i subtilní návrh pavilonu pro spolek posluchačů UPŠ ve Stromovce z roku 1915, kde se Rothmayer snažil užitím kovových tyčí a otevřením objektu do prostoru o splynutí stavby s okolní vegetací. Dále zde najdeme návrh slavobrány pro příchod legionářů z roku 1919, nebo studii ossaria v podobě mohutné kamenné stavby, kde umělec uplatnil mnoho klasických architektonických prvků. Asi nejvýznamnější Rothmayerovou prací je soutěžní návrh pro kostel na Náměstí Jiřího z Poděbrad, kterému se budeme věnovat následovně.

1.1.2. Soutěžní návrh pro II. katolický kostel na Vinohradech s heslem „Červen“

Soutěž vypsaná za účelem získání ideových plánů kostela a jeho okolí byla uspořádána v březnu roku 1919 spolkem pro zbudování II. kostela na Královských Vinohradech.²⁰ Soutěže se zúčastnilo 31 umělců mezi nimiž bylo i několik Plečnikovův studentů. Plečnik se svým vřelým vztahem k náboženství často zadával svým studentům úkoly se sakrální tematikou a tak není divu, že jim tak vytvořil základy pro potenciální úspěch na této soutěži. Právě Plečnikovi studenti získali nejvyšší ocenění. První cenu dostal Jiří Merganc, druhou Alois Mezera a Rothmayerovi a několika dalším bylo uděleno čestné uznání za zdařilé návrhy.

Rothmayer zde soutěžil s návrhem s názvem „Červen“ který představoval kostel s mateřskou školkou uvnitř propojený vodní plochou. [2] Celý komplex pak obklopil alejemi stromů. Hlavním prvkem zde byla vertikální zvonice čtvercového půdorysu, která kontrastovala s nízkým tělesem horizontálně řešeného kostela. Na návrhu spatřujeme vliv Plečnika, který je ovšem upozaděn Rothmayerovým smyslem pro stručnost projevu a tak je fasáda i interiér pojat velmi čistě bez nadbytečného dekoru. Architekt pojal kostel velmi moderně především v dispozici kostela, kdy je šířka hlavní a v podstatě jediné lodi delší než hloubka. Celý interiér doplnil pouze malovanými postavami světců a předměty nezbytné k liturgii.

---

²⁰ HUBKOVÁ 2009, 18

Po celkovém zhodnocení můžeme konstatovat, že se jednalo o velmi vydařený projekt, který by si zcela jistě zasloužil realizaci. A i když úroveň zúčastněných projektů byla vysoká, žádný nebyl realizován. Plečnikovi žáci natolik ctili svého učitele, že společně se Spolkem českých architektů obrátili na soutěžní komisi s návrhem světit kostel samotnému Plečnikovi.²¹

---

²¹ LUKEŠ/PRELOVŠEK/VALENA 1996 — Zdeněk LUKEŠ/ Damjan PRELOVŠEK/ Tomáš VALENA: Josip Plečnik- architekt Pražského hradu, Praha 1996, 568

2. Období první republiky a její stavební rozmach

Období První republiky můžeme považovat nejen v rámci historie země, ale i v rámci evropské dobové úrovně za významné období nově vznikající architektury. Po Velké válce se nově vzniklý československý stát stává kolébkou ekonomického, hospodářského i kulturního rozmachu. Tomu zajisté předchází vysoká úroveň země ještě pod vládou Rakouska-Uherska a meziválečná léta jsou pokračováním předešlé krystalizace. Nastalou politickou změnou se však Praha stává hlavním městem, a to hlavním městem demokratického státu. Je ji třeba do této podoby přetvořit i architektonicky a urbanisticky. Už počátkem 20. století, kdy má Praha, do té doby v podstatě jako jediná, schopnost si vytvářet vlastní architektonickou vizi, se tato centralizace mění a vznikají architektonické projekty i v jiných českých městech. Pro Hradec Králové je tehdy zásadní zvolení osvíceného starosty Františka Ulricha, který zadává městské zakázky renomovaným architektům.²² Ve 20. letech se přidává i Morava s městy Brnem a Zlínem. Všeobecná úroveň vznikající architektury se dá považovat za více než dobrou.

Nově vzniklá Československá republika potřebovala mnoho nových budov a tak kromě významných úprav Pražského hradu vznikaly domy nutné k řízení státu. Bylo vypsané několik soutěží na budovu parlamentu a veřejných zakázek na budovy nových ministerstev. Mezi reprezentaci státu řadíme i vznik Památníku osvobození republiky na Vítkově. Bylo postaveno několik fakult české techniky a Karlovy univerzity v Dejvicích, na Starém a Novém Městě.

2.1. Rothmayerova stylová diferencionalita

Rothmayerova stylová interpretace nese jak prvky moderního klasicismu tak funkcionalismu, kdy ovšem oba tyto směry se v jeho podání projevují pouze na pomezí zařaditelnosti a Rothmayer se tak v podstatě stylově vymaňuje i z plečnickovské školy, kde jeho spolužáci tíhnou k důslednému kopírování svého profesora. Rothmayerův individuální přístup zaujímá v jejich studentském kolektivu jedinečné místo, kdy se svým profesorem pouze inspiruje, ale onu inspiraci posouvá o něco dále. Jak Švácha

---

²² LAHODA/NEŠLEHOVÁ/PLATOVSKÁ/ŠVÁCHA/BYDŽOVSKÁ 1998 — Vojtěch LAHODA/ Mahulena NEŠLEHOVÁ/ Marie PLATOVSKÁ/ Rostislav ŠVÁCHA/Lenka BYDŽOVSKÁ 1998: Dějiny českého výtvarného umění IV. Praha: 1998, 11

uvádí ve své knize *Od Moderny k funkcionalismu*,²³ novoklasicismus, tedy přesněji jeho větev modernistická s kořeny u wagnerovské školy vítězí v pomyslném souboji oficiálních stylů nové republiky, pokud bychom tedy ono vítězství měli hodnotit podle množství nejrepresentativnějších zakázek. Jednou z nich jsou práce na Pražském hradě, na nichž se právě Rothmayer značně podílel a v podstatě ze svých zkušeností a teoretických znalostí dále stylově vycházel. Právě Plečnik a jeho inspirace středomořskou architekturou ho velmi ovlivnila a zapříčinila tak i onu stylovou vymaněnost.

---

²³ ŠVÁCHA 1995 — Rostislav ŠVÁCHA: *Od moderny k funkcionalismu*. Praha 1995, 184

3. Plečnikovým asistentem

Ač se zde věnujeme Rothmayerovým autorským pracím, nelze nezmínit Plečnikovy návrhy realizované Rothmayerem. Jejich spolupráce na Hradě trvala čtrnáct let a Rothmayer byl asistencí Plečnikovi natolik vytížen, že měl v tomto období velmi málo času na realizaci vlastní. Zároveň také vyvstává otázka, zda vůbec a jak velký podíl autorství nese Rothmayer na všech hradních pracích, prováděných pod vzdálenou taktovkou Plečnika.

Po absolvování Uměleckoprůmyslové školy a velké zkušenosti z Lyonu tedy roku 1921 Rothmayer nastoupil jako asistent hlavního hradního architekta Jože Plečnika. Výběru Plečnika jako hradního architekta předcházela dvě neúspěšná výběrová řízení pořádaná komisí vzniklou za tímto účelem. Práce to byla prestižní, protože nově vzniklá republika zoufale potřebovala reprezentativní sídlo prezidenta a udělat z monarchistického symbolu, kterým Pražský hrad bezesporu byl, sídlo demokratické byl nelehký úkol. Celý komplex Pražského hradu byl ve velmi zchátralém stavu a tak bylo třeba započít rychle s úpravami na částech, které byly pro reprezentaci republiky nejzásadnější.

Rothmayer nastoupil roku 1921 zprvu jako soukromý Plečnikův asistent a byl vyplácen z Plečnikových vlastních příjmů, nikoli Správou Pražského hradu.²⁴ Posléze ale, když se práce na úpravách rozběhly naplno a Plečnik mezitím přijal místo profesora architektury na univerzitě v rodné Lublani a zároveň tam také vypracovával projekt regulace města a výstavby nových budov, měl v plánu dokončit pouhou část Hradu a zbytek přenechat jinému architektovi. Bylo totiž nad míru jasné, že je nereálné dva takto velké projekty, jeden v Praze a jeden v Lublani, zvládat paralelně. Po naléhání Hradu, aby setrval, bylo nakonec domluveno, že Plečnik bude roli hlavního hradního architekta plnit na dálku a veškeré plány bude na místě provádět Rothmayer.²⁵ Tímto Rothmayerova důležitost stoupla a bylo nutné zajistit mu i oficiální místo s příslušnými pravomocemi. A tak se ze soukromého Plečnikova asistenta 1. listopadu roku 1922 stal zaměstnanec Kanceláře prezidenta republiky spadající pod Stavební správu Pražského hradu.²⁶ Rothmayerova pozice se v rámci kompetentnosti sice zlepšila, ovšem stále přetrvávaly potíže v komunikaci a to především se stavitelem Karlem Fialou, který byl přidělen oficiálním úředním orgánem jako Plečnikův zástupce na Hradě a který začal pozměňovat některé

²⁴ MALÁ/ KRAJČI 1997 — Věra MALÁ, Petr KRAJČI: Pražský hrad- Rezidence Lány, Praha 1997, 31

²⁵ PRELOVŠEK 2002 — Damjan PRELOVŠEK: Josip Plečnik- život a dílo, Praha 2002, 135

²⁶ MALÁ/ KRAJČI 1997, 31

jeho návrhy. Roku 1923 byla tato situace vyřešena vedoucím Kanceláře Přemyslem Šámalem a to změnou Fialovy pozice z uměleckého na pouze technického zástupce, tím se separovala obě oddělení, stavební a projekční.²⁷ Po těchto událostech práce probíhaly podle plánů. Každý rok v létě, tedy o univerzitních prázdninách, přijížděl Plečnik do Prahy, aby s Rothmayerem osobně probral veškeré stavební práce na budoucí rok. Vyprojektoval mnoho plánů, u kterých Rothmayer ještě posléze dokresloval technické detaily. Mezi architekty v průběhu roku probíhala častá korespondence k dořešení detailů, vyvstalých problémů a ke schválení konečného projektu. Rothmayer Plečnika také navštěvoval v Lublani, odkud si posléze přivezl inspiraci ke své rodinné vile. Jeho pílí, důsledné dodržování Plečnikovy vize a především snaha urychlit stavební práce na prezidentském bytě a zajištění plynulosti stavebních úprav v Lánech mělo za důsledek, že byl Rothmayer 10. března 1923 oficiálně jmenován Plečnikovým zástupcem ve vedení projekce Stavební správy Pražského hradu.²⁸

Rothmayer s Plečnikem spolupracoval dlouhých čtrnáct let, za tu dobu společně realizovali velké množství projektů. Je důležité podotknout, že bez člověka jako byl Rothmayer by Plečnikovo dílo na Pražském hradě zcela určitě nebylo tak rozsáhlé a „plečnikovské“ jako je tomu dnes. Najít umělce, který byl schopen upozadit v takovém rozsahu svoje vize a realizovat s nejvyšším stupněm úcty a pokory dílo jiného architekta, chtělo velkou dávku štěstí. Za tuto dlouhou dobu spolupráce vzniklo přátelství obou architektů a především velkolepé dílo a tak nelze alespoň zevrubně nevyjmenovat realizace, pod kterými je Plečnikovo jméno, zároveň ale i Rothmayerova práce.

Za více než dekádu společných projektů se na Hradě změnilo hodně. Začalo se nejprve archeologickými průzkumy a zakreslením všech historicky významných míst, souběžně s tím se odstartovaly první projekty a to práce na I. hradním nádvoří, na III. hradním nádvoří a na Masarykově bytě, kde má svůj podíl i Rothmayer na návrhu knihovny. Dále pak nová koncepce Jižních zahrad, úprava Jeleního příkopu s tzv. Masarykovou vyhlídkou a zahrady Na baště. Rothmayerova samostatná umělecká invence je v této době pouze v podobě nízké kašny. [3] Malá kašna kruhového půdorysu je zhotovena z bílého kamene, po jejímž obvodu jsou vyhloubeny oválné jamky. Ve středu tohoto drobného objektu je umístěna zlatá koule, na níž je usazena malá socha na hranolovitém podstavci, z něhož všech čtyř stěn prýští voda. Drobná socha je od

---

²⁷ HUBKOVÁ 2009, 21

²⁸ MALÁ/ KRAJČI 1997, 32

Rothmayerova přítele, sochaře Bedřicha Stefana. Dnes je tato kašna umístěna v nové oranžerii od Evy Jiříčné. O Plečnikových realizacích na Pražském hradě vzniklo mnoho velmi obsáhlých prací a pokud tedy chceme dostatečně proniknout do Rothmayerovy asistentury, učiníme nejlépe, pokud se informujeme o přestavbě Hradu Plečnikem.²⁹ V této práci se věnujeme především Rothmayerovým autorským pracím.

Nelze též opomenout Rothmayerovu asistenturu při stavbě kostela Nejsvětějšího srdce Páně na Náměstí Jiřího z Poděbrad, kde byl pro Plečnika nepostradatelným. Stejně jak tomu bylo na Hradě při Plečnikově nepřítomnosti v Praze, i zde Rothmayer plnil Plečnikovy záměry a plány. Se stavbou se začalo v roce 1929 a už v roce následujícím byla dokončena hrubá stavba. Až v květnu roku 1932 byl kostel vysvěcen a to prakticky bez vybavení.³⁰ Za Rothmayerovo autorské dílo jsou zde považovány dva postranní oltáře. Toto autorství můžeme považovat za relativní, jelikož se zde přísně držel plečnikovského kánonu a svůj styl zde sebeméně neprojevil. Jedná se o dva rohové boční oltáře Panny Marie a svatého Josefa z roku 1939 a boční protějškové oltáře svatého Antonína z Padovy a svaté Terezy z Lisieux, které vznikly dva roky poté³¹ Zde se velmi dobře ukazuje, jak moc se Rothmayer byl schopen držet stylu svého učitele a opět to otevírá otázku přisouzení částečného autorství při asistentuře na Hradě.

4. Rothmayerovy rodinné domy

Rothmayer za svého života postavil pouze tři rodinné domy. Tedy pokud budeme přesnější, jedna ze zmíněných je letní dům, který Rothmayer navrhnul pro svého přítele uměleckého kováře Otakara Hátleho v Káraném u Brandýsa nad Labem. Další dvě vily už byly celoročně obývané domy a to Rothmayerova vlastní vila v ulici U Páté baterie na Břevnově a vila Hany Wichterlové ve Smrčicích u Prostějova. Všechny tyto

---

²⁹ DUBSKÁ A KOL. 2003 — Gabriela DUBSKÁ A KOLEKTIV: Příběh Pražského hradu. Praha 2003
LUKEŠ/PRELOVŠEK/VALENA 1996
LUKEŠ 1996 — Zdeněk LUKEŠ: Josip Plečnik Architektonický průvodce, Praha 1996
KOTVUN/LUKEŠ 1995 — Jiří KOTVUN/ Zdeněk LUKEŠ : Pražský hrad za T. G. Masaryka, Praha 1995
MALÁ/ KRAJČI 1997
PRELOVŠEK 2002
PRELOVŠEK 2001 — Damjan PRELOVŠEK: Architekt Josip Plečnik: Práce pro prezidenta Masaryka, Praha 2001
VANČURA 1976 — Jiří VANČURA: Hradčany, Pražský hrad. Praha 1976
VLČEK 2000 — Pavel VLČEK: Umělecké památky Prahy: Pražský hrad a Hradčany. Praha 2000

³¹ ČIŽINSKÁ 2012 — Helena ČIŽINSKÁ: Sborník národního muzea v Praze. Řada C Literární historie sv. 57, č. 1-2, 156-162 2012

tři vily měly společný charakter a Rothmayerův rukopis na nich byl patrný. Bohužel dnes je v původním stavu už jen architektova vlastní vila a tak můžeme vycházet pouze z fotografií a plánů a komparovat je s onou dochovanou. Nelze opomenout seznámení se se situací dobového bydlení, abychom tak pochopili kontext doby.

4.1.1. Rodinný dům ve dvacátých a třicátých letech

Stavební rozmach vil, vilek a rodinných domů můžeme považovat za nedílnou součást nové republiky, kdy stát nabízel výhodné půjčky na bydlení, aby tak vyřešil zoufalou bytovou situaci, která byla ve své době jedním z nejpálčivějších problémů nově vzniklého státu.

Co vlastně rozumíme pod pojmem rodinný dům a jaký rozdíl shledáváme mezi vilou a rodinným domem? Celá tato snaha takzvaně dobře bydlet začíná už na přelomu 20. století, kdy se první zárodky rodinných domů objevují ještě v rámci secesního slohu. Vila jako doklad určité prestiže a doklad k jasnému zařazení se do vyšší společenské vrstvy má přeci jen delší historii.³² Ottův slovník naučný ještě v roce 1907 mluví o vile jako o stavbě, která se týkala pouze doby dávno minulé. Vilou se tu rozumí pouze římská antická či renesanční stavba, vila urbana a vila rustica. Vila ještě v devatenáctém století byla privilegiem vysokých společenských vrstev, které tyto velkolepé a reprezentativní domy v okolí měst využívaly pouze k občasnému odpočinku a hlavní bydliště měly ve městě. Rodinný dům vzniká naopak pro potřeby celoročního bydlení střední vrstvy, rodinným domem se rozumí samostatná stavba volně stojící v zahradě a sloužící jedné rodině. Dnešní vnímání obou pojmů je takové, že vilou stále rozumíme něco většího a honosnějšího a rodinným domem něco podřadnějšího. Ovšem pokud vyloučíme oba extrémy, ohromné okázalé stavby a malé domky, rozdíl mezi vilou a rodinným domem se v podstatě stírají. Zásadní přínos celého způsobu myšlení přináší ovšem až právě poválečné období a ona akutní potřeba bydlet. Objevují se snahy o rozšíření rodinného domku i mezi nižší vrstvy, které vyšly z Anglie a Německa. Čerstvě vzniklá republika vydává roku 1919 nový Zákon o stavebním ruchu s úmyslem stimulace rychlé bytové zástavby a decentralizace hlavního města.³³ Zákon byl postupně

---

³² BENEŠOVÁ 1993 — Marie BENEŠOVÁ: Sto let vývoje rodinného domu na okraji Prahy In: Staletá Praha XX- Památky pražského venkova, 1993, 264–278, 264

³³ HRABOVÁ 2010 — Martina HRABOVÁ: Zapomenutá vila Karla Hannauera ml. a sociologie rodinného bydlení (diplomová práce na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze). Praha 2010, 12

novelizován až do roku 1938, kdy bylo nejhlavnějšími body právě udílení výhodných půjček, přímých státních a municipální podpor, daňových úlev a další zvýhodnění, která měla dopomoci k novému bydlení. Celá tato myšlenka byla bezesporu přínosná, díky tomu tak vznikly obytné kolonie, které dnes můžeme považovat za národní dědictví. Mezi ně počítáme například vznik Ořechovky, Hanspaulky, Barrandova či Spořilova. Ovšem řešení pouhou podporou udílení půjček na rodinné domy mělo zásadní úskalí. Stavba obytných kolonií byla v poměru k zalidnění pozemkově velmi náročná. Doba První republiky byla zároveň dobou velkého nadšení pro Howardovu myšlenku zahradního města, kdy právě zmíněná Ořechovka a Spořilov jsou dokladem tohoto dobového trendu. V letech 1922 a 1923 Prahu dokonce navštívili a obohatili svými přednáškami dva proslulí architekti Raymond Unwin a Henry Chapman, tvůrci zahradních měst Welwyn a Letchwort v Anglii.³⁴ Dalším velmi důležitým faktorem byl rok 1922, kdy vešel v platnost zákon o připojení 37 obcí a osad k hlavnímu městu Praha a vznikla tzv. Velká Praha.³⁵ To zajistilo další stavební rozmach právě v těchto připojených částech a změnu jejich vesnického charakteru.

Dvacátá léta byla dobou, kdy se mohutně stavěli rodinné domy, které respektovali venkovské atavismy. Důvodem byl příchod úředníků z venkova, jejichž ideálem byly právě rodinné domy v zahradě. Kolonie rodinných domků zároveň umožnily zastavět území nevhodná pro blokové zastavění nájemními domy.

Rothmayer staví své tři vily v období, kdy je bydlení ústřední otázkou nové architektury a ač rodinný dům není již středem pozornosti a hlavním zájmem se stávají bytové domy, je produkce samostatných vilek stále velká. Stavějí se menší jednogenerační domky s důrazem na praktičnost a funkci. Z dob předválečných, kdy se stavěly velké okázalé vily či nájemní vily, rozdělené na několik bytů, se trend mění a hlavní důraz se přikládá praktičnosti domu. Ve třicátých letech se pojetí rodinného domu ustaluje na stavbu, v níž se hala většinou mění na předsíň a nabízí tak spojení s velkým obytným pokojem nebo je přetransformována na pouhou komunikační chodbu, z které se vstupuje do jednotlivých pokojů. Co se funkcí samostatných prostor týče, není základní dispozice domů měněna. Tedy společenské místnosti zůstávají v přízemí a soukromé v patře. Dvacátá a třicátá léta jsou zcela určitě zásadní epochou v rámci rodinného bydlení. Pokud bychom měli porovnávat produkci staveb vil a

---

³⁴ NOVÝ 1998 — Otakar NOVÝ: Česká architektonická avantgarda. Praha 1998, 236

³⁵ LAHODA/NEŠLEHOVÁ/PLATOVSKÁ/ŠVÁCHA/BYDŽOVSKÁ 1998, 13

rodinných domů s dobou po druhé světové válce, je doba První republiky zcela jistě více produkční.

4.2. Letní dům Otakara Hátleho

Jako první samostatnou realizaci mimo Pražský hrad Rothmayer navrhl v roce 1925 letní dům pro svého kolegu a přítele Otakara Hátleho. Hátle a jeho umělecká dílna zpracovávající kov fungovala na Hradě ve stejnou dobu, kdy zde působil i Rothmayer a nemůže být sporu, že Rothmayer a Hátle spolu museli pracovně často komunikovat. Lze tak vyčíst z mnoha faktur zakázek, které jsou uchovány v Archivu Pražského hradu.³⁶

Letní dům Otakara Hátleho stál, tedy stále ještě stojí, ovšem několika přestavbami v podstatě zcela v odlišném stavu, v Jiráskově ulici 99 v Káraném u Brandýsa nad Labem. To, jak vypadala stavba dříve, můžeme vyčíst z dochované fotografie, která byla otištěna v článku Karla Heteše³⁷ a dále pak z plánu, který poskytl aktuální majitel nemovitosti.³⁸ Rothmayerovo autorství je jasně doloženo právě oním článkem, který vznikl ještě za umělcova života. Na získaném půdorysu s kolkem nalézáme jméno architekta a stavitele Václava Žaloudka, který stavbu prováděl. Návrh vznikl již v roce 1925³⁹, ovšem samotná realizace jak je uvedeno na plánu je z listopadu roku 1931.

Vycházejme nejdříve z fotografie [4] která je dokladem skutečné stavby. Letní dům Otakara Hátleho, ze kterého byl na první pohled patrný Rothmayerův rukopis, byl jednoduchého obdélníkového půdorysu o rozměrech 9 m × 4 m, celá stavba pak sahala do výšky 6,9 metru. Stavba byla situována čelně k ulici, tedy na severozápad, a byla umístěna poměrně daleko od ní v hloubce pozemku. Tato dispozice je poněkud zvláštní, protože pokud by Rothmayer zvolil opačnou situaci, tedy umístění stavby do středu či do přední části zahrady, získal by tak místo pro pergolu na zcela jistě přívětivější jihovýchodní straně. [5][6] Pokud se ale podíváme na okolní zástavbu, můžeme předpokládat, že Rothmayer pravděpodobně vycházel z regulačního plánu, který mu ono výhodnější umístění nedovoloval.

Dům měl velmi střídmou fasádu, již na zajímavosti dodávala tři kulatá okna menšího průměru v úrovni prvního patra, dále pak průvlaky na zábradlí terasy, které tvořilo součást blokovitosti domu. Do středu průčelí umístil Rothmayer velké pravoúhlé

---

³⁶ Archiv Pražského hradu, Nová plánová sbírka, 11725, 1200, 10113, 10101-0955

³⁷ HETTES 1962

³⁸ Původní plán domu Otakara Hátleho zapůjčen ze soukromého archivu současného majitele.

³⁹ KRAJČI A KOL. 1997, 110

prosklené dveře, které jsou jediným vstupem do domu. Strohost a nemalou výšku domu kompenzoval pergolou, která celou stavbu opticky vyvažuje a především snižuje.

Pokud budeme vycházet z půdorysu, abychom zjistili, jak byl dům dispozičně řešen, zjistíme, že v podstatě dvoupatrová stavba neměla klasické schody. Z plánu jsou čitelné dva otvory, které sloužily pravděpodobně pro žebřík. Stropní otvor z přízemí do prvního patra se nacházel přímo před vstupem do domu, což můžeme pokládat za ne úplně praktické řešení a nabízí se otázka, zda byl tento plán dodržen. Další otvor z prvního patra na terasu byl taktéž ve středové ose fasády ovšem na protilehlé straně. Při pohledu na plán stavby můžeme pokládat řešení okapů za spíše teoretické než opravdu skutečné. Dále je na půdorysu zakresleno okno v severovýchodním štítu. To, jestli se v prvním patře opravdu nacházely klenby, by byla už pouhá spekulace, ale můžeme se přiklonit spíše k názoru, že tato myšlenka zůstala pouze na papíře. Půdorys nám prozrazuje, jak bylo přízemí řešeno a tedy symetricky rozděleno na tři části. Střední část sloužila jako předsíň, z níž vedly vstupy do obou postranních pokojů, a v jejím čele se nalézaly dva vstupy, na toaletu a pravděpodobně do umývárny. Každý z pokojů měl pouze jedno, ovšem velkoryse pojaté okno. Obě okna byla umístěna opět symetricky na kratších stranách stavby. Můžeme se jen domnívat, který pokoj sloužil k čemu, ovšem pokud budeme brát v úvahu plán, tak ložnice se nacházela na pravé straně při vstupu a kuchyň na levé. Na druhou stranu, když zohledníme polohu domu vůči světovým stranám a okolní bujný lesní porost, byla pravá místnost při vstupu zcela jistě více prosvětlena, její okno totiž směřovalo na jihozápad, kdežto okno v druhé místnosti na severovýchod. První patro mohlo sloužit jako jedna velká prostorná ložnice pro příležitostné návštěvy. Celá stavba byla zakončena rovnou střechou, která měla sloužit jako terasa ke slunění.

Pokud začneme porovnávat fotografii s plánem domu, nalézáme několik rozdílů. Zásadním rozdílem je absence kulatých oken v plánu na přední straně fasády, další rozdíl je zcela patrný na zábradlí vtaženém do fasády domu, kdy na plánu to vypadá jako kdyby bylo původním záměrem použít tvarovky či skleněné kulaté luxfery. Na fotografii jsou ovšem jednoduché obdélné průvlaky, v nichž se nalézají snad nedoléhající válcovitá tělesa. Dalším rozdílem mezi prameny je blokovitá střecha nad vstupem do domu, kdy je v plánu nad vstupem pouhá římsa. Taktéž okna byla jiného vzhledu. Z rozdílů fotografie a plánu při komparaci vnějšího vzhledu vily zjišťujeme, že ne vše bylo dodrženo a tak můžeme spekulovat, zda otvor do prvního patra byl opravdu nad vstupem do domu. I tak při zjištění absence klasických schodů nelze nekonstatovat,

že slunění na terase případně s nějakým malým občerstvením muselo být vskutku náročné. Zadní strany domu měla pouze dvě malá okna na toaletu a spíže.

4.3. Vlastní Rothmayerova vila (inspirace vilou Stadion)

Rothmayerova vlastní vila, můžeme-li vilou tento skromný dům nazvat, vznikla za doby umělcova působení na Hradě. Z jejího vzhledu nelze zapřít nemalou inspiraci Plečnikem, ke kterému Rothmayer vzhlížel.

Rothmayer byl Plečnikovým velkým obdivovatelem a tak jeho vilu Stadion, která se nacházela v Lublani, Rothmayer z velké části v podstatě okopíroval. Své jméno „Stadion“ získala od související rozsáhlejší zakázky, kdy Plečnik vypracovával plány pro stavbu stadionu pro katolickou tělocvičnou jednotu Orel lublaňské čtvrti Bežigrad. Aby se stavba stadionu urychlila, tehdejší stavební výbor zorganizoval velkou loterii, jejíž hlavní cenou měl být právě rodinný dům postavený poblíž podle Plečnikových plánů.⁴⁰ Ač se jednalo ještě o Plečnikovu školní práci, dílo to bylo vyzrálé, nesoucí umělcovy typické znaky. Zadání znělo vytvořit dům o 72 metrech čtverečních s minimálním nákladem 100 000 denárů. [8]

Rothmayerovi se tento projekt zalíbil natolik, že při návštěvě Plečnika v Lublani požádal svého učitele o plány a ten mu je posléze zaslal do Prahy. Z korespondence se můžeme dozvědět, že Plečnik nepočítal s Rothmayerovým téměř doslovným dodržáním půdorysu a předpokládal pouhou inspiraci, protože neznal budoucí umístění domu, zároveň mu v dopisech radil, co by měl podle něj dům mít a doporučil mu obložení místností dřevem.⁴¹

Můžeme se jen domnívat, zda to bylo z úcty či z pouhého estetického citu, kdy se Rothmayer rozhodl zachovat hlavní myšlenku kvádru propojeného tubusovým tělesem schodiště. Velmi jednoduchou funkci půdorysu si ale můžeme vyzkoušet i dnes při prohlídce domu, kdy zjistíme, že pokud hlavní myšlenka dispozice funguje, není důvod jí měnit.

Rothmayerova vila stojí na západním rohu ulice U Páté baterie a U Vojenské nemocnice. Toto uliční určení bylo dáno už při samotné stavbě vily, ovšem pokud se podíváme na fotografie těsně po stavbě, můžeme s jistotou říci, že vila zde stála jako

---

⁴⁰ KARASOVÁ A KOL. 2016,15

⁴¹ TAMTÉŽ

první stavba a inženýrské sítě bylo vše, co se zde s vilou na Břevnovské pláni nacházelo. [7]

Stavba byla realizována poměrně v rychlém sledu. Plečnikův plán je datován 13. července 1927 a Rothmayerův návrh schválila kolaudační komise v listopadu roku 1928. Stavba byla započata 15. května 1929, kdy Rothmayer zároveň zažádal stavební úřad Magistrátu hlavního města Prahy o povolení k přístavbě na I. patro. To ovšem stavební úřad zamítl s vysvětlením, že by se jednalo o nástavbu, což bylo v rozporu s regulačním plánem. Ještě 8. listopadu téhož roku byla stavba dokončena a 18. listopadu zkolaudována.⁴²

Parcela o výměře 1 250 čtverečních metrů, kterou si Rothmayer vybral k realizaci, byla obdélného půdorysu a byla situovaná směrem od jihu k severu. Autor se v tomto případě zachoval zcela opačně než u dispozice domu v Káraném a vilu umístil velmi blízko uliční čáry. Z toho vyplynulo, že celá zahrada byla směrem na sever a tudíž velmi stinná. Naopak jižní strana domu oplývala světlem.[9] V souvislosti s tím vyvstávají domněnky, zda Rothmayer jednal takzvaně za pochodu při zjištění, kolik světla jižní strana domu nabízí, či už to měl v plánu. Ovšem je bez pochyby, že se Rothmayer odklonil od Plečnikova a vlastně i svého návrhu, kdy ještě na okolkovaném plánu z roku 1928 má vila v prvním patře stejně jako vila Stadion okna na straně s věží. Ovšem při samotné realizaci Rothmayer do prvního patra vložil okna na opačnou stranu domu, tedy do ulice. Tak bezpochyby získal podstatně více světla do obou pokojů. Použil rozměrově i osově stejná okna jako v přízemí s rozdílem pouze ve středu fasády, kdy do koupelny v prvním patře stačilo okno pouze jedno a ne dvě jako v přízemí, kde jsou okna na toaletu a do spižírny. [10][11]

Celý válcový tubus schodiště, který ještě vidíme zcela jasně na dobových fotografiích, je dnes schován do severní strany pozemku, kde se nalézá bujná zahrada proslavená především fotografiemi Josefa Sudka. Pergola, která symbiózně spojuje zahradu a zadní část domu, na schválených stavebních plánech zakreslena není a díky fotografiím zhotoveným těsně po stavbě domu můžeme s určitostí říci, že pergola nebyla stavěna současně, nýbrž je dostavována až posléze. Je ale už na fotografiích z roku 1930. Jak víme, Rothmayer uplatnil pergolu již dříve u domu v Káraném, kde v podstatě totožně umístí vchod do domu pod ní a zajišťuje tak snadný přístup z domu rovnou na zahradu.

---

⁴² KARASOVÁ A KOL. 2016, 21

Na samotnou stavbu bylo použito cihel, armovaného i prostého betonu a interiér Rothmayer doplnil jemu blízkým dřevem a umělým kamenem. Armovaný beton byl použit jako strop suterénu a zároveň základní deska domu, železobeton je dále použit ve středové části domu nad toaletou, spižírnu a chodbou a také jako strop a základ terasy v prvním patře. Na stropy v kuchyni a protilehlém pokoji byl použit klasický strop z dřevěných trámů se záklopem. Stavební práce provedla firma Josefa Kubra z Unhoště,⁴³ veškeré detailní práce z kovu s největší pravděpodobností zhotovila firma Hátle, která pracovala na zakázkách Pražského hradu. Rothmayer se s Otakarem Hátlem spřátelil pravděpodobně při pracovních zakázkách a navrhl mu letní dům v Káraném, jak už bylo řečeno. Fasáda vily je pojata velmi jednoduše až asketicky, což s určitostí odpovídá Rothmayerově stylu a zároveň to vytváří největší rozdíl od stylu Plečnika, který se dekoru věnuje přeci o poznání více. Tato Rothmayerova skromnost ovšem zároveň vytváří určitou rafinovanost v souvislosti s detaily truhlářského zpracování dveří a oken. Zároveň výborně zvládnuté klempířské práce jako oplechování atiky kolem terasy, střešní nástavby, okapních svodů, svislých mříží, hromosvodu a samozřejmě oken kontrastují na domě svými měděnkově zelenými či okrovými barvami s přírodní světlostou, hladkou vápennou omítkou.

Vila je pojata na velmi jednoduchém půdorysu obdélníku, kdy spodní patro polozapuštěného suterénu bylo původně určeno pro dílnu a prádelnu. Přízemí v podstatě kopíruje dispozici suterénu a to tak, že při příchodu se ocitneme v chodbě, která je symetricky rozdělena a z níž vedou vstupy do jednotlivých místností. [12] Po pravé straně je kuchyň spojená s jídelnou, vedle po levé straně je vstup na toaletu, rozměrově podobně velká místnost sousedící s toaletou je spižírna a nakonec samostatný pokoj manželky Boženy Rothmayerové, který se nachází naproti kuchyni, na protilehlé straně domu.[13] První patro se opět podobá dispozici předešlých, tedy po obou kratších stranách domu se nacházejí obytné pokoje, po pravé pokoj syna Jana, po levé ložnice spojená s pracovnou a ve střední části domu rozměrná koupelna. Už ze samotného popisu interiéru vyplývá, že se jedná o jednoduchý dům, pojatý velmi skromně a nekomplikovaně.

Nejvýraznějším architektonickým prvkem je zde bezpochyby vřetenovité schodiště, v kterém shledáváme inspiraci vilou Stadion. Zároveň se tento prvek stane znakem Rothmayerova rukopisu, který geniálně uplatní na Pražském hradě. [14] Celý válec je

---

⁴³ KARASOVÁ A KOL. 2016, 21

v podstatě volně stojícím prvkem, který není jakkoli vtažen do bloku domu. Schodiště je zároveň vstupním prvkem, kam Rothmayer po vzoru Plečnika umístil hlavní a jediný vchod do domu. Stupnice z umělého kamene stojí na středovém nosném válci. Schodiště, ač by se zvenku zdálo masivní, je velmi vzdušné, jelikož je zde absence podstupnic a vnější bočnice schodiště nahrazuje rovnou zaoblená stěna tubusu, o který se stupnice opírají. Tento prvek Rothmayer posunul ještě o úroveň výše, když na Pražském hradě vytvořil vřetenovité schodiště zcela samonosné. To znamená, že vnější strany stupnic se neopírají ani o plášť ani o historickou zeď. Vrchol schodiště ve vile je jednoduše zakončen vodorovným dřevěným zábradlím ve stejném profilu jako stupnice z umělého kamene. Nejvyšší lať zábradlí je protažena až na ploché zakončení válcového nosníku a tvoří tak velmi čistý a praktický vrchol schodiště.

Kompaktnost stavby zajišťuje pak rozměrná dřevěná pergola stojící na šesti hranolových sloupech. Pergola svojí délkou přesahuje délku domu, sloupy jsou tedy rozčleněny zcela logicky tak, že čtyři jsou umístěny do frontu pergoly a zbylé dva každý na jedné straně v zákrytu za rohovými frontálními. Pergola tak opticky pohlcuje spodní část tubusu se vstupem a tvoří velmi útulné zákoutí. Do domu vstupujeme z před živly chráněného zápraží na schodiště, vedoucí vlevo dolů do sklepních prostor, z pravé strany nahoru do přízemí. Celý tubus pak převyšuje samotnou stavbu o patro. Díky tomu můžeme pohodlně dojít na terasu přes malou místnost, původně knihovnu. Vřetenovité schodiště umístěné do válcové věže tak jednoznačně zakládá charakter domu.

Pokud komparujeme Plečnikovu vilu Stadion a Rothmayerovu vilu [10][11] vidíme rozdíly především v horní části domu. Rothmayer upustil od sedlové střechy s malým středomořským sklonem a navrhl terasu, jejíž vrchol zakončil dvěma skokanskými můstky. V terase opět můžeme shledávat určitou podobnost s Káraným, kde stejně zapustil terasu a přesahující fasáda tak vytváří atikovou římsu a celý dojem zceluje. Další změnou je oproštění se od dekoru; vilu Stadion na rozdíl od Rothmayerovy zdobí dva ornamentální pásy. Co se interiéru týče, Rothmayer rezignoval na separátní jídelnu a jídelní stůl umístil do kuchyně. Původně jídelna ve Stadionu se zde mění v pokoj.⁴⁴

Navzdory nastupujícímu funkcionalismu se Rothmayer vyhnul veškerým dobovým trendům a držel se inspirace stylem svého učitele a kolegy Josipa Plečnika. Architektovy stylové tendence založené na díle jeho učitele, tedy inspirace

---

⁴⁴ KARASOVÁ A KOL. 2016, 16

středomořskými motivy a důrazem na kvalitu materiálu se projevují i v této vile. Je nepopiratelným faktem, že samotné zařízení je jednoduché a velmi skromné, v domě ovšem nalzáme detaily, které se velmi podobají detailům na Pražském hradě, kde už v té době Rothmayer pracoval. Tyto detaily můžeme vidět především na kování a použití klíček na oknech, háčcích a podobně. Vybavení domu se zcela odklání od dobových zvyklostí a Rothmayer pojme svoje bydlení jako prosté obydlí s jednoduchým zařízením. Projeví se zde jeho truhlářská minulost a prostory zařídí borovicovým a smrkovým dřevem.

Vybavení a dispozice domu s ohledem na umělecké zaměření celé rodiny Rothmayerových naznačuje, že dům musel být v určitou dekádu manželství využíván na maximum. Právě vedlejší pokoj, pomyslná jídelna, která se nikdy jídelnou nestala, byla tvůrčím pokojem Boženy Rothmayerové,⁴⁵ textilní výtvarnice a prototypu moderní ženy. Pokoj o patro výše na téže straně byl původně ložnicí, ovšem po odchodu Rothmayera z Hradu sloužila tato místnost především jako jeho pracovna. Na protilehlé straně se pokoj nad kuchyní stal dětským pokojem Rothmayerova jediného syna Jana, který se posléze realizoval jako fotograf a zřídil si fotokomoru v suterénní prádelně. Celý vývoj domu probíhal postupně, místa měnila svůj prvotní význam a dospívalo se tak k optimální účelnosti domu. Dalším dokladem tohoto vývoje byl suterénní prostor předělaný na společenskou místnost, kde Rothmayerovi pořádali setkání se svými přáteli, nebo změna přístavku na terase, která se časem přetransformovala z knihovny na zimní zahradu pro oleandry.

Pokud bychom měli hodnotit Rothmayerův přínos k již hotovému Plečnikovu plánu, rozhodně nemůžeme výsledek klasifikovat jako čisté kopírování. Rothmayer zcela bezpochyby vnesl do domu svůj charakteristický styl, patrný na první pohled. Jednoduché čisté linie bez okázalého dekoru se smyslem pro detail a kvalitní materiál dělají z domu v pražském Břevnově jednu z architektur, kterou je třeba zachovat pro budoucí generace. To se naštěstí povedlo ve sledu posledních několika let, kdy byl dům odkoupen, zrekonstruován a zpřístupněn veřejnosti.

Mezi osoby, které se zasloužily o zachování vily v původní podobě, bezpochyby patří Rothmayerův syn Jan, který žil v domě po otcově a matčině smrti se svojí ženou. Dále pak pan Michal Jůza který se s Janem Rothmayerem přátelil, zajistil plynulý prodej vily městu a zamezil tak komerčnímu výhodnému prodeji soukromé osobě. Dům

---

⁴⁵ KARASOVÁ A KOL. 2016, 39-46
KRAJČI A KOL. 1997. 2016, 71

do prodeje neprodělal téměř žádné zásadní změny až na instalaci ústředního vytápění na zemní plyn, které proběhlo v létě roku 1999. Do té doby byla vila vytápěna kamny. Právě skutečnost ne příliš velkého obytného prostoru s nekomfortním vytápěním kamny mohla být jedním z důvodů, proč dům nebyl za socialismu vyvlastněn a rodina Rothmayerových zde skromně žila dále.

Dům v roce 2007 odkoupilo od Jana Rothmayera Hlavní město Praha, nikoli za cenu tržní která byla zcela jistě mnohonásobně vyšší ale za symbolickou částku 12. mil. korun, s příslibem zachování památky a konzervace domu.

Jak se můžeme dočíst ze správy společnosti SURPMO a. s., vila se po odkupu nacházela v intaktně dochovaném stavu. Zpráva zmiňuje také zahradu jako nedílnou a cennou součást objektu. Základním cílem rekonstrukce a konzervace bylo odstranění stavebních poruch domu a to především problémů se zatékáním v místech terasy a vlhkosti zdiva v suterénu. Projekt zahrnoval obnovení omítek a výměnu rozvodů, vody, kanalizace, vytápění, slaboproudu a silnoproudu. Déle se pak zpráva zabývá důležitostí následné náplně domu jako tzv. domovního muzea. Průzkum byl podle této zprávy proveden v roce 2009 a projekty pro stavební povolení vytvořeny v letech 2009-2010. Realizace se tehdy plánovala na roky 2011 až 2013.⁴⁶ Rekonstrukce se následně protáhla až do roku 2014. Paralelně se ve sledu těchto událostí povedlo vilu z iniciativy Václava Girsy prohlásit v roce 2010 za kulturní památku.⁴⁷ Po ukončení rekonstrukce, která probíhala v gesci Galerie hlavního města Prahy, dostalo v roce 2014 vilu do správy Muzeum hlavního města Prahy. Zcela logicky byla památka začleněna do památkového okruhu s Müllerovou vilou v souvislosti s očekávanou vyšší návštěvností. Od roku 2014 byl ve vile vytvořen stav, v kterém se dům pravděpodobně nacházel na přelomu 50. a 60. let minulého století. Veřejnost tak může nahlédnout nejen do prostor, kde se setkávala umělecká elita své doby a kde tvořili oba umělci, ale zároveň poznat dobový způsob bydlení. Podoba expozice aktuálně vznikla ve spolupráci s ateliérem Roháč-Stratil.⁴⁸ Rothmayerovo užití jednoduchého nábytku z přírodního dřeva s dokonale promyšlenými funkčními detaily, je zcela bezpochyby inspirací dnešní generace umělců, která se přesně těmito aspekty zabývá.

---

⁴⁶ <http://www.surpmo.cz/aktuality%201.html>

⁴⁷ KARASOVÁ A KOL. 2016, 25

⁴⁸ TAMTÉŽ

4.4. Vila pro Hanu Wichterlovou

Malý dům s ateliérem ve Smržicích navrhl Rothmayer pro svou přítelkyni sochařku Hanu Wichterlovou. Jednalo se údajně o dům v architektově stylu bohužel se ale můžeme jen domnívat, jak vila vypadala. Nedochoval se jediný plán či čitelná fotografie stavby, z kterého by jsme mohli aspoň zevrubně dům zhodnotit.

Hana Wichterlová zde žila celé období Druhé světové války. Měla zde malou farmu a v podstatě zde především hospodařila nikoli sochařila.⁴⁹ Hana pocházela ze zámožné rodiny prostějovských průmyslníků a tak blízké umístění, sic na samotě, ale nedaleko k rodišti bylo zcela přirozené. V knize Evy Jůzové můžeme nalézt jedinou fotografii ze Smržic, kdy je vyfocena sochařka se svými rodiči na terase vily.⁵⁰ Bohužel tato fotografie byla pořízena s pozadím do krajiny. A tak se kromě faktu, že vila měla terasu nedovídáme nic. Sochařka si zde zřídila malou farmu na kterou jí jezdilo navštěvovat mnoho přátel z uměleckých kruhů, mezi nimiž byli i členové spolku Mánes. Po dramatickém odjezdu z vily kdy na konci války přes Smržice přecházela fronta, se sochařka již do vily nevrátila. Usadila se ve svém pražském ateliéru na Újezdě a vilu ve Smržicích prodala šlechtitelské stanici, která ji kompletně přestavěla. Dozvídáme se cenné informace pouze od pamětníků, kteří v budově posléze pracovali: „*Když jsem nastoupil na šlechtitelskou stanici v roce 1975 (v té době se stále ještě ve Smržicích říkalo „pracuješ ve Vile“), tak v této budově bylo ještě torzo původního ateliéru Hany Wichterlové s krásným dřevěným schodištěm vedoucím do prvního patra, ale i její sbírkový skleník pro exotické rostliny.*”⁵¹ Dnešní stav je bohužel zcela odlišný od původního. Musíme konstatovat, že se nedochovalo v podstatě nic. Vila je kompletně přestavěna.

O přátelství obou umělců se dozvídáme z knihy Evy Jůzové, kde píše o častých návštěvách Rothmayera u Hany Wichterlové a jejího manžela sochaře Bedřicha Stefana v pražském domku na Újezdě.⁵² V 60. letech dokonce s Hanou Wichterlovou spolupracoval na soše Ference Liszta která se nahází na vnější zdi domu Platýz, vytvořil totiž k bustě podstavec.⁵³ Můžeme se také dozvědět o návštěvách rodiny Fričů. Zde se hypoteticky mohl Rothmayer seznámit s Josefem Janem Fryčem a jeho synem básníkem

⁴⁹ JŮZOVÁ/JŮZA 2000 —Eva JŮZOVÁ/ Michal JŮZA: Sochařka Hana Wichterlová, Litoměřice 2000, 35

⁵⁰ JŮZOVÁ/JŮZA 2000, 13

⁵¹ LEBEDA 2013 — Aleš LEBEDA: Obecní knihovna- Recenze knihy- Osobnosti Prostějovska. In: Smržický zpravodaj, roč.2., č.3, 2013, 7- 11, 9

⁵² JŮZOVÁ/JŮZA 2000, 41

⁵³ KRAJČI A KOL. 1997, 91, 110

Josefem Fryčem, se kterým se přátelil Bedřich Stefan. Je tak velmi pravděpodobné, že Rothmayer vytvořil zakázku vstupu do závodu optických přístrojů v Americké ulici na základě tohoto přátelství.

5. Lány, jejich umělecká správa

Tak jako bylo nutné provést rozsáhlé úpravy na Pražském hradě, stejně tak bylo zapotřebí upravit Lány jako rekreační sídlo prezidenta republiky. Aby se tak urychlily probíhající úpravy, byl roku 1923 Rothmayer pověřen Alicí Masarykovou k umělecké správě lánských zahrad.⁵⁴ Opět zde rozkresloval především Plečnikovy vize. Dostal se ale i k vlastní realizaci a to na nových vstupních vratech do hospodářské části parku. Jako materiál pro vrata vybral modřínové dřevo s úpravou vodorovného rýhování, které působilo moderně, zároveň však nenarušovalo historický ráz okolí. Dále ve stráni zahrady v roce 1934 založil alpinium, to a ani plánová dokumentace k němu se bohužel nedochovala.⁵⁵

Díky omezenému rozpočtu se úprava lánských zahrad protáhla až do 30 let. Její charakter je o poznání prostší než zahrady na Pražském hradě a více odpovídají přání a vkusu Masaryka.

5.1. Budova lesní správy v Lánech

Mimo Pražský hrad dostal Rothmayer od jeho Správy samostatnou zakázku na budovu Lesní správy v Lánech. [16] Stavba se realizovala v letech 1931-1932, kdy Rothmayer navrhl dvě křídla rohového půdorysu na jihozápadním konci Lán s dnešní adresou Lesní čp. 140. Výstavba vyšla na rovný jeden milion korun.⁵⁶

Poměrně rozsáhlá budova má dvě ramena vzájemně spojená do tupého úhlu, na jejím vnějším rohu je hlavní vstup. Stavba má dohromady čtyři podlaží, tedy sklep, přízemí, první patro a půdu. Rozměry budovy jsou 42,95 a 21,95 metrů délky křídel a 8,35 metrů hloubky traktů. [17]

Nejvýraznějším vnějším prvkem je zcela určitě hlavní vstup ve středu stavby. Samotný vstup je vtažen do zkosené stěny, před ním je vytvořen prostor 12,4 m dlouhý a v něm umístěny čtyři hranolové sloupy obložené travertinem. Rothmayer tak vytvořil

---

⁵⁴ HUBKOVÁ 2009, 31

⁵⁵ HUBKOVÁ 2009, 32

⁵⁶ MALÁ/KRAJČI 1997, 79

monumentální vstup, aniž by musel jednoduchý půdorys jakkoliv narušovat. Fasáda budovy je, jak bylo Rothmayerovým zvykem, čistá, bez zbytečného dekoru, okna symetricky rozčleněna. Přízemí a první patro mají pravoúhlá okna, nad nimiž je vždy malé okno na půdu kulatého průměru a osově vycentrované. Na fasádu je použita hrubozrnná omítka s bílým štukováním kolem všech oken a dveří.

V půdorysu, který je uložen v Archivu Národního technického muzea, se můžeme orientovat poměrně snadno⁵⁷. Rothmayer se snažil zachovat jakýsi logický řád věcí a tak je celá budova členěna zcela jednoduše. Hned za hlavním vstupem byla hala se schodištěm a podestou, odkud vedla cesta na chodbu. Přízemí i patro mělo podobný půdorys, křídly vedla při straně do dvora zalomená dlouhá chodba, z které byl přístupný každý jednotlivý pokoj, zároveň však byly některé pokoje průchozí. V každém patře se pak nalézaly toalety, koupelna a kuchyň. V prvním patře na konci západního křídla byla prostornější jídelna, z které vedly dva vstupy na terasu.

Pokud bychom měli tuto realizaci porovnávat s jinými samostatnými pracemi Rothmayera, musíme konstatovat, že to byl architekt brilantní především v malé či památkově citlivé architektuře. Budova Lesní správy v Lánech, kde neměl Rothmayer svázané ruce historickými zdmi Hradu, ho paradoxně nedonutila naplno projevit svoji invenci. Nicméně je tento projekt jeho první samostatnou velkou realizací, míra hmotovosti budovy ničím neruší okolní lesy a rytmizace členění pilastrů může evokovat vzrostlé kmeny stromů.

6. Vlastní tvorba pro Hrad

Rothmayer už dlouhou dobu směřoval k samostatné tvorbě, to dokládá velké množství jeho návrhů v pozůstalosti uložené v Archivu Národního technického muzea. Byl ovšem velmi zaneprázdněn realizacemi Plečnikových zadání pro Pražský hrad. Ještě za Plečnikova působení dostal samostatné zakázky na úpravě Klárovy vily Na Opyši či na budovu Lesní správy v Lánech. Za mezník mezi Rothmayerovou asistencí a autorskou tvorbou na Hradě můžeme považovat rok 1930, kdy se po devíti letech asistence, s výjimkou několika drobných realizací, začal věnovat úpravě Tereziánského traktu a započal tak období svých vlastních prací na Hradě. V květnu roku 1936 jmenoval prezident Edvard Beneš novým hlavním hradním architektem Pavla Janáka.

---

⁵⁷ Národní technické muzeum v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171

Janákovy kvality si Beneš ověřil na třináctileté rekonstrukci Černínského paláce, kde působil jako ministr zahraničí a tak volba Janáka byla pro něj celkem přirozená, i když se samozřejmě nabízí otázka, proč do role hlavního hradního architekta nebyl zvolen Rothmayer. Po tomto jmenování bylo Rothmayerovi zadáváno podstatně více samostatné práce a oba architekti na Hradě působili víceméně separátně s respektem, kdy si oba vzájemně představovali pozitivně kritické konzultanty.⁵⁸ Tato doba byla přerušena Druhou světovou válkou, kdy byly práce na Hradě pozastaveny. Roku 1939 dokonce hrozilo zrušení Stavební správy Pražského hradu z úsporných důvodů. Proti této úvaze ovšem vystoupil Pavel Janák s velmi pádnými argumenty a uspěl. Pod záminkou nutné údržby a konzervace se podařilo dokončit přístřešek nad vykopávkami na III. nádvoří, navržený ještě Plečnikem.⁵⁹ Druhou světovou válku Hrad přežil v podstatě bez újmy a práce se v poválečném období mohly opět rozjet naplno, i když s omezenějším kapitálem než za První republiky. Tato doba byla zasvěcena především tzv. reprezentativnímu okruhu, s jehož myšlenkou přišel už ve třicátých letech Plečnik, nicméně celá realizace v severním a východním křídle byla provedena Rothmayerem až v letech padesátých. Právě padesátá léta byla poslední Rothmayerovou hradní dekadou, kdy bylo velmi nelehké pokračovat v práci v duchu Plečnikově. Několik let se Janák i Rothmayer potýkali s viditelně dávaným nesouhlasem kanceláře prezidenta Gottwalda a tak 1. ledna roku 1958 Rothmayer oficiálně odešel z Hradu, necelý rok po svém kolegovi.⁶⁰

6.1. Tereziánský trakt a Vřetenovité schodiště (1931-1951)

Tereziánský trakt byl při nástupu T. G. Masaryka ve velmi neúspěšném stavu, ostatně jako většina prostor na Hradě. S úpravami a rekonstrukcemi se ovšem postupovalo vzhledem k důležitosti reprezentace republiky postupně a to byl důvod, proč přišlo Tereziánské křídlo na řadu až v letech třicátých za prezidenta Beneše.

Tereziánské křídlo vzniklo za Marie Terezie v roce 1755, aby plnilo účel spojovací chodby mezi Ludvíkovým křídlem s nově vzniklým Ústavem šlechticů. Bylo postaveno podle plánu Nicola Pacassiho Anselmem Luragem.⁶¹

---

⁵⁸ DUBSKÁ A KOL. 2003, 866

⁵⁹ zákaz stavební a projekční činnosti byl vydán až v roce 1942 a nebyl absolutní, nevztahoval se na nutné opravy.

⁶⁰ KRAJČI A KOL. 1997, 41

⁶¹ HLAVATÝ/KIRSCHNER 1967, 49

V roce 1931 se tedy Rothmayer pustil do práce.⁶² Prvním a zásadním rozhodnutím, které při této úpravě učinil, bylo nechat snést nejvyšší patro spolu se střechou a vyřešit tak problém, který trval už od počátku samotné stavby. Tereziánský trakt totiž zcela zastíňoval jednu z nejdůležitějších částí Hradu a to Vladislavský sál. Tento fakt na počátku 20 let zapříčinil i úvahy o demolici traktu.⁶³ [18] Místo střechy zde Rothmayer vytvořil terasu tak, že z původní římsy v mezipatří vytvořil parapet. [19] Karlovo křídlo, které Tereziánský trakt ve středu protíná a zároveň vede malými dveřmi do Vladislavského sálu, ovšem zanechal, respektive ho z velké části znovu vystavěl. Důvody byly jak památkářské a estetické, tak praktické, právě pro další komunikační trasu do Vladislavského sálu. Tak vznikla kompaktní stavba o dvou patrech se středovou dominantou Karlova křídla. Rothmayer nechal odstranit pětimetrový násep ve vnitřním dvorku mezi Tereziánským traktem a Vladislavským sálem, aby tak srovnal terénní úroveň se zahradou Na Valech. Dále pak nechal přizdít arkády uvnitř dvora, což se ukázalo jako nutnost, jelikož se při odstranění náspu odhalily románské základy s gotickými klenutými sklepy a tak bylo třeba celou stavbu zpevnit. Ručně dělané červené cihly z Maybeckovy cihlářny⁶⁴, které použil jako materiál pro dostavbu arkád, [21] se pro vystavění interiéru v Karlově křídle, kde obnovil tři patra kleneb ve stylu karolínské gotiky, ukázaly jako skvělá a inovativní volba. Stejně klenutí použil i v uvnitř Tereziánského traktu. Cihly byly skvěle vybraným stavebním materiálem a sloužily také a především jako estetický prvek. Na bezomítkových částech můžeme vidět, jak moc si Rothmayer zakládal na perfektně odvedeném řemesle. Práce je totiž nejen zednický skvěle odvedena.

Nejvýznamnějším přínosem do celé této úpravy bylo vřetenovité schodiště, kterým Rothmayer geniálně vyřešil problematiku o patro vyššího Karlova křídla a propojil tak nekomplikovaně Vladislavský sál se všemi patry Tereziánského traktu. Schodiště umístil k východní straně Karlova křídla tak, aby co nejméně zasáhlo do historických zdí. Se schodištěm založeným na kruhovém půdorysu měl Rothmayer zkušenosti již z vlastního domu. Zde ovšem jeho formu dovedl k dokonalosti.

Schodiště má středový válcový pilíř z požárské žuly, na nějž dosedají podstupnice ze železobetonu zakryté žulovými stupnicemi. Samonosnost schodiště, tedy fakt, že schodiště z vnější strany nedosedá na zeď, umožnila otevřít prostor schodiště ven.

---

⁶² HETEŠ 1962, 112

⁶³ LUKEŠ 1997, 43

⁶⁴ HETEŠ 1962, 105

Rothmayer tak učinil v reakci na předcházející průzkum sondou, který prokázal, že podloží skládající se z břidlic není pevné.⁶⁵ Vytvořit tak schodiště samonosné byla nejlepší varianta, jíž se Rothmayer vyhnul případným pohybům a statickým poruchám mezi schodištěm a okolním zdivem. Z památkářského hlediska bylo toto řešení velmi ohleduplné k okolnímu historickému zdivu. V neposlední řadě je hledisko estetické. Samonosnost Rothmayerovi umožnila otevřít prostor schodiště a vytvořit tak jakousi drátěnou klec jako zábradlí.

Schodiště začíná v podstatě uvnitř Tereziánského traktu, kdy je zastavěno do cihlového tubusu a odděluje se tak od vzniklého vnitřního prostoru mezi tereziánským traktem a starým královským palácem. Tento vnitřní prostor nemůžeme označit za dvorek, je to opravdu pouze neútesný prostor mezi dvěma stavbami. Je velmi tmavý, jelikož je zakryt terasou z Tereziánského traktu, která přiléhá až ke kostelu Všech svatých. Další patro schodiště stále vede tubusem, ovšem je proskleno velkorysým oknem složeným z desítek malých kosočtverců které prochází až do Tereziánského traktu. O patro výše už těleso schodiště vyrůstá z traktu a přiléhá pouze svými výstupy ke Karlovu křídlu které Terezián o dvě patra přesahuje. Dostaneme se tak na terasu traktu a následně do nejvyššího patra Karlova křídla z kterého lze malými nenápadnými dveřmi dojít až do Vladislavského sálu. Rothmayer tak vytvořil velmi elegantním způsobem novou komunikační trasu. [23]

Celé schodiště zastřešuje kruhová střecha z japonského olova, v jejím pohledu je pravidelné žebrování, harmoničnost doplňují nýty ve tvaru butonů po celém obvodu střechy.⁶⁶ Z pohledu se spouštějí svisle dolů pruty a sahají až k patě schodiště. [24] Po nich se vine madlo zábradlí v podobě železného silného prutu kulatého profilu a prostor mezi madlem a schody vyplňují tenčí pruty ze stříbřité oceli vodorovně přivařené. Aby zakryl svařené spoje, opatřil každý kovovým bronzovým válečkem a tak dospěl k naprosté dokonalosti. Vytvořil jakousi konstrukci podobnou kleci, která je ovšem velmi vzdušná.

Na celém traktu je možné spatřit velké množství detailů, které jsou zcela jistě z Rothmayerovy ruky. Týká se to například arkádové mříže při vstupu do Tereziánského dvorku ze zahrady Na Valech [22] Dále pak mohutných žulových bloků v oknech v prvním patře místo okenního rámování v pacassiovské fasádě. Nebo řešení oken v Karlově křídle, kdy zde nechal zasadit ostění z lipnické žuly s dubovými

---

⁶⁵ KRAJČI A KOL. 1997, 38

⁶⁶ HETTEŠ 1962, 114

okenními rámy a skleněnými tabulemi s jemným kosodélníkovým rýhováním. Rothmayer měl vše promyšleno do posledního detailu bronzových okenních petlic. Motiv kosodélního rýhování si oblíbil a za život opakoval několikrát.

Jak bylo řečeno na začátku této podkapitoly, přestavbu přetřela druhá světová válka a tak se konečné práce dodělávaly až v letech poválečných, kdy byly finanční injekce znatelně menší. Peníze na dlažbu do vnitřního Tereziánského dvorku už nezbyly a tak Rothmayer uspořádal dobrovolnou brigádu pro sběr žulových oblázků v řece Mumlavě v Krkonoších.⁶⁷ Tyto oblázky pak pak nechal zalít do betonu a využil jako dlažbu. Rok 1951 můžeme považovat za rok definitivního dokončení přestavby.⁶⁸

6.2. Úprava Klárovy vily Na Opyši

Mezi Rothmayerovy práce na Hradě spadaly i úpravy spojené spíše s utilitární potřebou. Sem spadá i úprava Klárovy vily Na Opyši, které se ovšem Rothmayer zhostil s nemenší důkladností. Zadáni mu bylo přiděleno v roce 1933 a kompletní rekonstrukce či spíše kompletní vnitřní úprava trvala celé dva roky.⁶⁹ Rothmayer se zcela logicky oprostil od jakékoliv okázalosti a navrhl jednoduchý interiér s logickou dispozicí pro potřeby Stavební správy Hradu. Do jižní části vily směrem k uliční čáře umístil velkorysé rýsovný a naopak na severní stranu navrhl kuchyň a toaletu. Dveře, okna i některý nábytek byly zhotoveny taktéž podle jeho návrhu. Například masivní dřevěné skříně s měděným kováním a závlačkou na kovovém prutu procházejícím celou výškou skříně. Veškeré vybavení bylo funkční, spíše prosté, bez dekoru, blízké Rothmayerově stylu mimo Hrad, ač se zde jedná o hradní zakázku.

6.3. Apartmá pro státní návštěvy a Karolák

V souvislosti s plánovanou státní návštěvou rumunského krále Carola II. dostal Rothmayer úkol vytvořit apartmá v druhém a třetím patře západní části jižního traktu Pražského hradu. Tato realizace probíhala v roce 1936, tedy za chodu rekonstrukce Tereziánského traktu. Apartmá se bohužel nedochovalo a tak můžeme pouze spekulovat, jak interiéry vypadaly. Pokud vezmeme v úvahu, že byl Rothmayerovi hned v následujícím roce udělen za tuto realizaci řád Rumunské hvězdy v hodnosti důstojníka

---

⁶⁷ KRAJČI A KOL., 1997, 39

⁶⁸ HETTES 1962, 112

⁶⁹ HUBKOVÁ 2009, 36

samotným králem Carolem II.⁷⁰, lze vyvozovat, že onen prostor byl navrhnut s nejvyšší precizností a estetickým citem. Nelze nepřipomenout, že Rothmayer zvládl ono dílo v šibeničním čase jednoho roku. Ze samotného interiéru se bohužel nedochovalo mnoho, za zmínku stojí vestavěné masivní skříně s pozlaceným kováním, umyvadlo [25], jehož návrh můžeme nalézt v Archivu NTM⁷¹, a původní vstupní dveře do apartmá. Celkový plán nebo fotografie kompletního interiéru se bohužel nedochovaly.

Za velmi zajímavě odvedenou práci můžeme považovat zhotovení kruhového výtahu tzv. Karoláku, vedoucího právě k Apartmánu pro státní návštěvy. Rothmayer zde napodobil motiv kruhu, který využil Plečnik u Masarykova schodiště. Architekt zvolil válcovou mahagonovou kabinu pohybující se mezi masivními pilíři a zrcadlem barokního schodiště. Byl zde kladen důraz na použití drahých materiálů, například kliky posuvných dveří kabiny jsou z pozlacené mědi a jako podlahová krytina byla použita hovězí kůže.⁷² Rothmayer zde opět využil kosodélný dekor, nezvolil však rýhování jako v Tereziánském traktu, nýbrž navrhl subtilní mříž s diagonálními přetínanými pruty. Protizávaží bylo zabudováno do samostatné šachty, aby nerušilo vizuální dojem transparentnosti.

Výtah byl od svého vzniku několikrát velmi necitlivě rekonstruován a tak zde za několik dekád bylo vyměněno téměř vše, čím se vyznačovala jeho jedinečnost. Výměna osvětlení přinesla plexisklový podhled. Vstupní portály i kabina byly osazeny bakelitovými tlačítky. Výtahová šachta, která probíhala schodištěm, byla zakryta pískovaným sklem usazeným do olověných rámců, tím byla zcela popřena myšlenka vzdušnosti celého prostoru. K návratu původní myšlenky zcela zásadně přispěla až rekonstrukce v roce 2006. Vše bylo s co možná největší důsledností uvedeno do původního stavu. Pískované zábrany, které byly jistě největším prohřeškem na Rothmayerově díle, byly nahrazeny transparentním bezpečnostním sklem ukotveným střízlivými patkami. Až po této rekonstrukci se našly nerealizované plány, kde Rothmayer navrhl jako zábrany šachty čiré skleněné tabule usazené do ocelových subtilních rámců. Celkový dojem se tedy příliš neliší od původní umělcovy myšlenky, kdy bylo hlavním záměrem zachovat transparentnost a podpořit tak čistotu bílého štukování barokního schodiště.

---

⁷⁰ KRAJČI A KOL., 1997, 33

⁷¹ Národní technické muzeum v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171

⁷² PRUDÍK 2009b, 49

6.4. Hala a přilehlé prostory u Bílé věže a Janákovy haly

Stará síň, kterou měl architekt taktéž na starosti, se nachází hned vedle Janákovy sloupové síně. Rothmayer zde použil svůj oblíbený prvek a to neomítnuté červené cihly s bílým spárováním a nechal nahodit omítku pouze pro frontální plochu kolem oken. Pro trámový strop zvolil tmavě červenou americkou borovici, aby mu dodal určitý punc stáří. Nalezené zbytky okenního ostění z 15. století ponechal odhalené a doložil tak historickou hodnotu interiéru. Celý prostor pak zařídil historickým nábytkem z hradního inventáře. Tato realizace opět dokládá architektův cit pro zachování a podtržení minulosti.

6.5. Adaptace Císařského špitálu na zaměstnanecké byty Hradu

Do podobné skupiny spíše funkčních zakázek jako Klárova vila Na Opyši spadá i adaptace Císařského špitálu v Kanovnické ulici na zaměstnanecké byty Pražského hradu. Rothmayer se zde potýkal s obtížnostmi barokního historického zdiva, kdy bylo zcela nemyslitelné nějak výrazně změnit vnitřní dispozici stavby a narušit tak její statiku. Stavba postavená v letech 1733-1737 Kiliánem Ignácem Dienzenhoferem už od svého prvopočátku sloužila jen částečně k bydlení a primárně se zde nacházel špitál s kaplí sv. Antonína. Tento účel stavba ale záhy ztratila a zařízení se změnilo pouze na ubytování vojska.

Pro účely hradních bytů začal tento objekt už zčásti sloužit v roce 1923, kdy stavba prodělala další úpravy ve východní části prováděné hlavním hradním architektem Kamilem Hilbertem. Rothmayer pak na tuto úpravu navázal až v letech 1946-1947.

Jak již bylo řečeno, s historickými zdmi nebylo jak z památkářského tak ze statického hlediska možno hýbat a tak Rothmayer řešil dispoziční změnu přidáním příčkami. Nejvýraznějších úprav se dočkalo východní křídlo. Od původní myšlenky umístit do přízemí a prvního patra prostorově velkorysé byty upustil a přidáním příčkami zde vytvořil v každém poschodí dvě garsoniéry s kuchyní a spíží. Přízemní byty měly dokonce i předpokoj a lázeň. Na jižní straně východního traktu navrhl několik dalších bytů a do přízemí umístil dvoupokojový byt s veškerým sociálním zařízením, v patře pak opět dvě garsoniéry. Nemalý půdní prostor opatřil taktéž sociálním zázemím, čímž vytvořil další bytovou jednotku.

Rothmayerova úprava se tedy týkala především východní části stavby, drobných úprav se ale dočkala i část západní, kde byla zachována původní dispozice bytů. Zde

upravil větší místnosti sousedící s kaplí na dva malé dvoupokojové byty s kuchyní a lázní.

Rothmayer na zakázce přemýšlel velmi prakticky a funkčně uplatnil veškeré své znalosti moderního bydlení.

6.6. Pomník padlým v Jelením příkopě a Pomník sovětským vojákům

Mezi realizace na Pražském hradě patří i tzv. malá architektura, ke které Rothmayer tíhnul nejvíce, ač byl paradoxně po zásadní část své kariéry zaměřen na monumentální projekty. Soudíme tak i z dochovaných plánů v Archivu Národního technického muzea.

Právě dva pomníky z roku 1946 můžeme do této kategorie řadit a nelze než konstatovat, že především Pomník padlým v Jelením příkopě je jedním z nejlépe zvládnutých pomníků ve své době. [27] Rothmayer zde zvolil tenkou vertikálu hrubě opracovaných kvádrů a do všech čtyř stran objektu nechal vytesat svým bezpatkovým písmem jména padlých dobrovolníků z Berounska zastřelených nacisty. [28] Na samý vrchol pak umístil jehlu. Zde je evidentní vliv Plečnika. Celé umístění památníku by se mohlo zdát velmi diskutabilní, ale pokud jdeme z Hradu po Prašném mostě a vidíme tenký hrubě opracovaný obelisk z části porostlí vegetací čnicí se z Jeleního příkopu nelze než konstatovat, že Rothmayer měl toto místo velmi promyšlené. Obelisk zde působí velmi přirozeně zároveň ale nezapadá do prostoru ve změní další architektury. Je zde očividný záměr přitáhnout oko kolemjdoucího a připomenout památku padlých což je samotnou podstatou pomníku. Rothmayer se zde odprostil od zbytečné okázalosti zároveň zde ale zachoval velkou vážnost takovému dílu příslušející.

Ve stejné době vznikl také Pomník padlým sovětským vojákům nacházející se na venkovní straně zdi sousedící se Lvím dvorem. Toto umístění pomníku, který vznikl jako připomenutí památky rudoarmějců padlých na Pražském hradě bohužel nebylo příliš šťastné. Odpovídá tomu i dnešní stav samotného objektu. Pomník je zde při stěně poněkud osamocen, rušná komunikace v jeho blízkosti působení nepřije. V popředí pomníku je jehlan, na němž je umístěna pěticípá rudá hvězda, pozadí tvoří čistě opracovaný kvádr, oba drobné objekty jsou usazené na podkladové desce zhotovené z několika hrubě opracovaných dlažebních desek. Celé vzezření pomníku je veskrze zvláštní a klade otázku, zda je pomník dochován v úplnosti. Bohužel fotografie pomníku nalezená v Archivu Národního technického muzea byla zasažena povodní a

tak bylo velmi těžké z ní cokoliv jiného vyčíst. Další zdroje o tomto pomníku taktěž mlčí.⁷³

6.7. Realizace interiérů v severním a západním křídle- Rothmayerův sál, Klínová chodba a Karnak

Až po Druhé světové válce se začal realizovat projekt monumentální přístupové sálové chodby jakožto předsálí Španělského sálu a Rudolfovy galerie, tyto nově vytvořené prostory měly být součástí reprezentativního okruhu kolem celého II. hradního nádvoří. Myšlenka, která už vznikla za působení Plečnika, se bohužel nikdy nerealizovala celá a alespoň její velkou část provedl Rothmayer právě v tomto období. Už Plečnikova Sloupová síň, která se nachází po levé straně při vstupu do Matyášovy brány, započala onu myšlenku tohoto velkolepého projektu. Rothmayer na Plečnikovu síň navázal v roce 1950, kdy zde vytvořil monumentální dílo v podobě Rothmayerova sálu, Karnaku a Klínové chodby.

Aby bylo možné dosáhnou dostatečné monumentality přístupových reprezentačních chodeb, bylo za potřebí vybourat čtyři podlaží bývalého domu purkrabího. Zachovala se tak v podstatě pouze venkovní pacassiovská fasáda o čtyřech řadách oken. Vybouráním vznikl prostor o rozměrech 60 × 12 metrů, do kterého architekt navrhl několik důmyslně řešených schodišť, aby tak vyřešil výškový rozdíl mezi Sloupovou síní a Španělským sálem. Hned na úvod je nutné připomenout, že podoba v jaké nalézáme Rothmayerův sál dnes, může dojem z tohoto díla poněkud zkreslit. Právě schodiště, která tvořila onu monumentalitu a gradaci příchodu, byla v 60. a 70. letech přestavěna a původní myšlenka tak popřena. Široké schodiště z černého slezského mramoru kontrastovalo s okolní bílou dlažbou z mramoru rumunského. Schodiště ovšem nedoléhalo až k úplnému kraji prostoru, nýbrž po obou stranách vedly portály do průjezdu, který spojoval II. a IV. nádvoří. Středové schodiště bylo zakončeno podestou, ze které ústily další tři schodiště z téhož materiálu. [32] Obě postranní dále stoupala nahoru, středové ovšem naopak klesalo o patro níže. Vedlo do tzv. Karnaku, nízké sloupové chodby. Toto schodiště bylo následně kompletně změněno na jedno účelové osově schodiště, kdy portály do průjezdu i vstup do Karnaku byly zaslepeny. Kolem celého schodiště Rothmayer navrhl hranolovité zábradlí z umělého kamene.

---

⁷³ <http://www.vets.cz/vpm/mista/obec/237-praha-1/Mariánské%20Hradby/> vyhledáno 3.6. 2016

Sál samotný byl laděn do bílých tónů, podlaha byla z rumunského bílého mramoru, na stěnách bílá hlazená omítka. Do francouzských oken vložil zábradlí jednoduchého subtilního vzhledu. Vodorovné bronzové píšťaly ve středu se zúžující ukotvil v ostění pravoúhlými patkami z téhož materiálu. [35] Veškerá okna přizpůsobil Pacassiho fasádě, aby nenarušil historický ráz stavby. Tmavý kazetový strop z mořeného ořechu se zlatými nýty na trámovi kontrastuje s jinak bílým prostorem a zároveň ladí se zlatým zábradlím v oknech. Na konci centrálního vyústění sálu se nachází dvojice mohutných, tmavě dýhovaných leštěných dveří, které by z logiky geometrie měly být oním vyústěním předsálí. Celý komplex Hradu ovšem vznikl velmi živelně a tak se nemůžeme divit, že hlavní vstup do Španělského sálu je o několik desítek metrů dále po pravici a to z Klínové chodby. Aby Rothmayer vyřešil toto nutné zalomení slavnostního předsálí, umístil do téměř pravoúhlého zabočení dva monumentální sloupy, kterými upozornil, kam slavnostní trajektorie směřuje. [34] Monumentální sloupy s inspirací iónskými hlavicemi jsou z černého umělého kamene s bílým žilkováním a tak vstup do Klínové chodby působí zcela přirozeně a jasně. Chodba úzkého klínu, jak už její název napovídá, je opět pojata velmi čistě a nezapře Rothmayerův styl. Umělec zde do hlubokého ostění tří řad francouzských oken, která zde zůstala po vybourání pater, umístil opět zábradlí, tentokrát jiného vzhledu, ale stále stejného charakteru. Dřevěné zábradlí v imitaci kovu v podobě bohatě členěných sloupků použil i na dělicí přepážku ve dvou třetinách délky chodby. [36] Na podlahu zvolil černý kosořský mramor, který je opět v kontrastu s bílým umělým mramorem ve špaletách. Hlavním prvkem celé Klínové chodby je ale vstup do Španělského sálu. Ten Rothmayer pojal jako otevírající se náruč dvou konkávně prohnutých bloků z umělého červeného kamene, které vystupují z hloubky stěny do prostoru. I z kliky na dveřích můžeme vyčíst Rothmayerův návrh. Čistě pojaté linie, monumentální prvky, skromné rafinované detaily, tak by se dalo charakterizovat toto Rothmayerovo velkolepé dílo.

V minulosti se dal pokládat za součást prostoru i tzv. Karnak, který se nacházel o patro níže přesně pod Rothmayerovým sálem, a jak už bylo řečeno, dalo se do něho vstoupit z příchozích schodů do sálů. Bohužel tento prostor byl kompletně přestavěn a tak se jeho podobu dovídáme už jen z fotografií [33]

Jednalo se o nízký prostor o stejné výměře jako Rothmayerův sál, do které umělec usadil šestnáct širokých sloupů ve dvou řadách a místnost tak evokovala interiér karnackých chrámů. Sloupy byly vytvořeny z umělého černého leštěného kamene s železnou vnitřní konstrukcí. Podlaha byla stejná jako v Rothmayerově sále, tedy z

rumunského bílého mramoru, a tak se návaznost prostoru ze schodiště umocnila. Do stropu zapuštěná leštěná mosazná kruhová světla střídavě rytmicky prokládaná teplovzdušnými průduchy z téhož materiálu působila velmi harmonicky a řešila tak nízkou výšku místnosti. Pokud bychom vstoupili do Karnaku z Rothmayerova sálu a došli na jeho samý konec, měli bychom možnost dojít konečnými dveřmi až do Rudolfových koníren. Po pravé straně, tedy na východní stěně se nalézal vstup do šaten a na toalety, které taktéž projektoval Rothmayer.

Dnes jsou tyto prostory zcela změněny a ze samotného Karnaku se stal sklad. Zaslepení schodištního vstupu touto skutečností velmi dopomohlo. Pouze ústně sdělenou informací, že se v prostoru bývalého Karnaku dochoval pár černých sloupů, se mi nepodařilo ověřit. Šatna, kterou zde taktéž vytvořil Rothmayer, ztratila svůj význam při přestavbě prostoru mezi Sloupovou a Rothmayerovou síní, kdy zde byla vytvořena šatna jiná.

6.8. Rudolfovy a Maxmiliánovy konírny

Rudolfovy konírny⁷⁴ byly postaveny podle plánů Giovaniho Gargigillia v 16. století pod Španělským sálem a Rudolfovou galerií.

V době vzniku reprezentačního okruhu vznikla také přestavba těchto koníren na galerijní prostory, z toho dva sály upravoval Rothmayerem. Veškeré práce vznikaly paralelně a tak měl Rothmayer možnost zde vytvořit i vstup z Karnaku do galerie. Stejně jako u předešlého interiéru se zde velká část prostor nedochovala. Nejvýznamnější a nejvíce dekorativní prvek zde ale přežil dodnes. Nalezneme jej v úzké místnosti, která dříve sloužila jako předsálí koníren. Jedná se o velmi zajímavě pojatý strop, kdy Rothmayer v jedné z výstavních prostor zvolil velmi originální dekor v podobě zeleného dřevěného podkladu s rytmizovanými zlacenými píšťalami střídající se s teplovzdušnými průduchy v pozlacených fazetách. V prostoru byl dnes už nedochovaný vstupní portál v podobě dvou monumentálních pilířů ze žíhaného slezského mramoru. Žíhání mramoru využil velmi zajímavým způsobem. Boční pilíře měly horizontální směr žíhování, mramorová deska na samém vrcholu vertikální. Ve stejném materiálu volil taktéž dlažbu.[37][38] Jak už bylo řečeno, z prostoru se dochoval pouze strop a i ten byl při rekonstrukci v 90. letech změněn z temně zelené barvy na výrazně modrou.

---

⁷⁴ odkaz na literatury ke vzniku Rudolfových koníren

Monumentální dvoukřídlé vstupní dveře ze světlého dřeva, které se nacházely v průjezdu z Prašného mostu do II. hradního nádvoří, jsou dnes součástí expozice, tedy nedochovaly se in situ. Zajímavě zvolený prolamovaný dekor ve středu horní části působí velmi sofistikovaně.

7. Návrhy a realizace mimo Hrad

V této kapitole nalezneme realizované i nerealizované projekty, které Rothmayer tvořil paralelně při práci pro Pražský hrad. Znamená to tedy, že nedodržíme chronologickou kontinuitu, katalogová hesla jsou nicméně seřazena chronologicky bez jakéhokoli dílčího zařazení.

I přes velké vytížení na Hradě zpočátku při realizaci Plečnickových a posléze vlastních projektů zvládal Rothmayer paralelně s tím i menší projekty mimo Hrad. Řadíme sem tři rodinné domy, jímž je v práci věnována zvláštní kapitola, a další menší i větší realizace, na které se zaměříme v této kapitole. Rothmayer měl ve své profesi velmi široký záběr a tak zde nalezneme pomníky, návrh na kostel, vstup do továrny či návrh dětského hřiště. V Archivu Národního technického muzea, kde je uložena Rothmayerova pozůstalost, uchovávají mnoho nikdy nerealizovaných plánů.

7.1. Pomník obětem 1. světové války v Ondřejově

V roce 1928 se Rothmayer dostal k zakázce vystavět pomník obětem 1. světové války na dnešním náměstí 9. května v Ondřejově ve Středočeském kraji. [15] Pomník vznikl k desátému výročí Československé republiky. Jedná se o stereometricky pojatý objekt, kde je základem pyramida z hrubě opracovaných červených kamenných kvádrů, které evokují strukturu páleného zdiva. Na pyramidě je navlečena hranolová fazeta z žuly. Celá fazeta je podepřena na každé straně ve středu konzol. Nad touto geometricky poněkud komplikovanou kompozicí z pyramidy vyčnívají žulové podstavce, na nichž jsou umístěny desky se jmény padlých ondřejovských rodáků. Na samém vrcholu pyramidy je bronzová koule, dnes zcela pokrytá měděnkou. Vrchol pyramidy s fazetou evokuje jakousi korunu. Po obvodu fazety je nápis *MCMXIV-MCMXVIII, MCMXXVIII, PADLI ABY OŽILA VLAST*. Z tohoto Rothmayerova raného samostatného díla je ještě zcela patrný vliv Plečnika. Dále se zde nabízí otázka, jak se k této zakázce Rothmayer dostal. Je možné, že mu tato zakázka byla nabídnuta J. J.

Fričem jakožto vlivnou osobností. Frič totiž působil nedaleko ve své Ondřejovské hvězdárně a s Rothmayerem se znal a možná i přátelil.

7.4. Pomník utonulým dětem v Dyji

Dalším Rothmayerovým dílem je pomníček utonulým dětem v řece Dyji z roku 1937. [30] Objekt jednoduchého uspořádání skládající se ze dvou žulových bloků tvoří v podstatě náhrobek, kde na svislé části jsou vytesána jména 31 utonulých dětí. Na vodorovně položeném kameni je středově usazena svítlna hřibovitého tvaru. Stavbu pomníku inicioval tehdy už bývalý prezident T.G. Masaryk v reakci na tragédii z předešlého roku, kdy byl přetížen přívoz na řece Dyji a během několika minut se zde odehrála dramatická scéna s velmi tragickým závěrem. Školní výlet s cílem Pálavských kopců obnášel převoz osmi povozů plných dětí. Při převozu třetího povozu na pramici nastoupilo podstatně více osob než bylo doporučeno a v samém středu Dyje, kde byla řeka nejdivočejší se do pramice vlila voda, vznikla panika a přívoz se převrhnul. Utonulo zde 22 děvčat, 9 chlapců a čeledín s koňmi.

7.5. Vstup do továrny J. J. Friče

V archivu Národního technického muzea nalézáme plán vchodu do továrny na optické přístroje významného průmyslníka a zakladatele hvězdárny v Ondřejově Josefa Jana Friče. V Americké ulici na pražských Vinohradech se tento vstup doposud nalézá.

O tom, jak se Rothmayer dostal k této drobné zakázce, lze pouze spekulovat, stejně jako v případě ondřejovského pomníku. Zohledníme-li ale jeho přátelství s Bedřichem Stefanem a Hanou Wichterlovou, lze předpokládat, že se s Josefem Janem Fričem znal jejich prostřednictvím, jak už na jiném místě práce zmíněno. Wichterlové domek s ateliérem na kraji Petřínské zahrady se totiž stal místem, kde se setkávala umělecká a intelektuální elita, a rodina Fričů se zde taktéž vyskytovala.⁷⁵ Velmi přirozeně se tedy nabízí, že tato vzniklá spolupráce byla výsledkem předešlého přátelství.

Jedná se o nízký a úzký vstup do hluboké budovy vměstnané mezi dva domy. Samotný vchod působí vcelku nenápadně a zcela určitě zde byl kladen důraz na Rothmayerův proslulý minimalistický detail zárubní, oken, dveří a kování. Na plánu můžeme vidět i navržený mechanismus rolet. Tato okna a dveře se bohužel nedochovala a tak to, jak vchod skutečně vypadal, se dovídáme pouze z plánu.

---

⁷⁵ JÚZOVÁ/JÚZA 2000, 43

Aby Rothmayer opticky rozbil blokovitost stavby, rozdělil ji na dvě části, z nichž pravá je o něco vyšší a užší než levá. Celý front překryl taktéž nestejně vysokou vytaženou římsou, která se změnila v přístřešek. Pravá část, kde se dnes nalézá okno, se bohužel v plánu nedochovala a tak se můžeme pouze domnívat, zda se zde nalézaly též dveře či pouze vitrína. V levé části se zcela určitě vstup nacházel. Jednalo se o tři stejně velké pravoúhlé tabule, z nichž prostřední byl vstup. Záručně i klika byly řešeny velmi funkčně. Byl kladen důraz především na vizuální balanc mezi oběma částmi frontu. Samotná fasáda se z velké části dochovala, kolem oken vidíme pravoúhlé mělké průvlaky, které jsou v podstatě jedinou dekorací na fasádě. Nemůžeme opomenout dva dlouhé vodorovné průvlaky nad dveřmi a okny, u kterých se nabízí, že se dříve mohlo jednat o světlíky. Ovšem na plánu vidíme, že se zde z druhé strany nacházel navíjecí mechanismus pro roletu, tudíž tyto obdélné prohloubené pásy byly spíše určeny pro reklamní cedule.

7.6. Dětské hřiště v Seminářské zahradě

Dětské hřiště v Seminářské zahradě v Praze které Rothmayer rozkresloval v letech 1947-48 bohužel zůstalo jen na plánu, [31] ale jak je z něj patrné, jednalo se o velkorysý projekt, který byl proveden do posledního detailu.⁷⁶

Hřiště bylo navrženo do svahu se zázemím budovy, do které Rothmayer umístil prostor pro matky s dětmi, toalety s místem pro kojící matky, ošetřovnu a místnost pro dozor. Budova podélného půdorysu byla konstrukčně jednoduše řešena, přičemž dostatečné světlo zajišťovala velkorysá okna respektive, prosklené tabulové stěny. Technické zázemí a prostory, kde bylo třeba zachovat intimitu, Rothmayer vyřešil dřevěným laťováním. V plánech nalézáme návrh brouzdaliště se sprchou, prolézačky, pískoviště a kolotoče.

8. Návrat na alma mater

Ještě za působení na Pražském hradě dostal v únoru roku 1947 Rothmayer nabídku vyučovat na Vysoké škole uměleckoprůmyslové, kde sám za mlada studoval.

---

⁷⁶ Národní technické muzeum v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171

Nabídku, na které měli značnou míru zásluhy jeho přátelé Josef Kaplický a Bedřich Stefan, Rothmayer přijal a stal se oblíbeným profesorem svých studentů. Jeho ateliér byl zaměřen především na malou architekturu, ve které se Rothmayer nejvíce vyznal a za svůj život si v tomto ohledu vybudoval jméno odborníka. Ateliér užité architektury, který Rothmayer vedl, se v roce 1950 zařadil pod fakultu architektury spravující profesorem Antonínem Benešem.

Rothmayer se zde projevil jako velmi dobrý učitel, na studenty uplatnil vlastní program. Ten obnášel prvé seznámení se s prostorem, v prvním roce se výuka týkala především zaměřování stavebních objektů. V druhém ročníku se žáci učili uměleckému řemeslu, nejen tedy samotnému návrhu, nýbrž se co největší možnou měrou podíleli i na samotné výrobě. Navrhovali tak například nábytek, nádoby, mříže a podobně. V třetím roce se věnovali přípravě na státnice jak praktické, tak teoretické. Zde se Rothmayer projevil jako opravdový praktik. Aby se mu podařilo seznámit studenty se všemi úskalími zadaného cvičení a byl schopen každý z plánů náležitě zkontrolovat a reagovat na ně, zadával úkoly, které sám už v minulosti řešil a znal všechna jeho pozitiva i negativa. Byla to zadání jako úprava Střeleckého ostrova, lodní kavárna pro Slapskou přehradu, úprava Veltruského zámeckého parku a jeho případné rekreační prostory v oblasti meandrů Vltavy. Čtvrtý a pátý ročník se týkal už samotných státnic. Systém byl v podstatě stejný jako ve třetím ročníku, jen zadání bylo o poznání těžší. Například návrh lovecké chaty do Lánské obory, přeměna loveckého zámečku ve Hvězdě na muzejní prostory, návrh na nové řešení Uhelného trhu v Praze, úprava Vladislavského sálu na Pražském hradě pro státní slavnosti. V Rothmayerově výuce se projevila velmi výrazně jeho řemeslná odbornost a tak si zakládal na znalostech svých studentů v ohledu užití materiálů.⁷⁷ Se svými žáky také pořádal studijní exkurze na Slovensko či do Anglie.

I přes Rothmayerovu popularitu u studentů, kterou dokládá jimi podaná stížnost na Ministerstvu kultury proti jeho odvolání, s ním byl roku 1951 rozvázána pracovní poměr. Odůvodněním byl jeho přílišný individualismus a nízká politická angažovanost.

9. Práce spojené s výstavnictvím a designem

Po odchodu z Vysoké školy uměleckoprůmyslové a z Hradu se Rothmayer začal velmi intenzivně věnovat menším projektům. Tyto zakázky se týkaly především

---

⁷⁷ HETEŠ 1962, 124

provedení interiérů textilních obchodů, výstavních expozic a nábytkové tvorby. Přeorientování vykrytalizovalo celkem přirozeně z Rothmayerovy dlouhodobé inklinace k minimalistickému detailu. A tak jeho realizaci na těchto projektech nemůžeme považovat za jakkoli méně kvalitní.

Rothmayer za působení na Hradě a paralelní profesury na VŠUP měl velmi málo času na vedlejší projekty a nelze se tedy divit, že Rothmayerova vedlejší produkce staveb v tomto vytíženém období, kdy měl v podstatě dvě zaměstnání architekta a kantora, ještě klesla. Výjimku tvoří pouze dva projekty, které vznikly před a paralelně s nástupem Rothmayera na VŠUP. Jednalo se o vstup továrny J. J. Fryče v Americké ulici a o dětské hřiště v Seminářské zahradě, obojí nacházející se v Praze. Těmto dvěma zmiňovaným jsme se již věnovali v předcházejících kapitolách.

9.1. Textilní obchody

Jak už bylo zmíněno, Rothmayer se v 60. letech začal věnovat zakázkám na interiéry několika obchodů. V Archivu Národního technického muzea⁷⁸ můžeme nalézt nemalé množství plánů, které nám jeho působení osvětlují. Hned na úvod je třeba říci, že ani jeden plán není datovaný a jelikož se nejedná o úpravy či zásahy rozsáhlého stavebního charakteru, je obtížné přesnou dataci dohledat.

9.1.1. Obchod s textilem na Příkopech

Obchod na dnešní adrese Na Příkopě 847/4 byl v 60. letech už dávno lukrativní a prestižní adresou pro obchod módního sortimentu. [39] Budova, ve které se i dnes prodávají oděvy mezinárodní značky, byla postavena v historizujícím stylu už jako obchodní dům, zřejmě vůbec první obchodní dům v Praze.⁷⁹ Rothmayer ke svému úkolu přistoupil zcela zodpovědně a navrhl jak vstup, respektive dveře se zárubněmi a dvě výlohy po obou stranách vstupu, tak interiér samotný, kdy zcela logicky zachoval původní dispozici. Na plánu můžeme vidět přesné rozkreslení dveří, které se od toho dnešního liší především poměrově. Dvě štíhlá a vysoká křídla vstupu se tyčila do tří čtvrtin otvoru. [40] Po obou stranách dveřních křídel byly dvě stejně vysoké úzké

---

⁷⁸ Národní technické muzeum v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171

⁷⁹ BAŤKOVÁ A KOL. 1998 — Růžena BAŤKOVÁ A KOL.: Umělecké památky Prahy- Nové město, Vyšehrad. Praha 1998, 471

skleněné tabule usazené na dřevěném soklu. Dveře byly zakončeny nadpražní římsou V samém vrcholu vstupu bylo podlouhlé obdélné okno v jednoduchých dřevěných zárubních navazující přímo na zárubně dveří. Na plánu můžeme vidět, že se Rothmayer rozhodoval mezi styly kosodélného rýhování skleněných výplní křídel. Opakuje zde svůj oblíbený dekor skleněných výplní z Hradu. Dále zde můžeme najít detailní návrh dveřních madel. Obě výlohy jsou řešeny ve stejném duchu minimalistických zárubní, dělené ve stejné vodorovné úrovni jako vstup.

Vnitřek interiéru Rothmayer pojal vcelku prakticky, kdy při vstupu po pravé straně umístil pokladnu a po levé straně telefonní budku, obě tyto malé místnosti byly vytvořeny z dřevěných příček v zákrytech zděných nosníků stavby a tak opticky vytvářely hloubku výloh. Prostoru obchodu dodnes dominuje historizující schodiště, které se nachází v samotném středu místnosti přiléhající k frontální stěně. Rothmayer toto schodiště neupozadil množstvím vitrín a stojanů na oblečení, jak je tomu dnes, nýbrž naopak. Po délce obou stěn navrhl závěsné police a do prostoru rozmístil všehovšudy tři v poměru k prostoru malé regály. Zda takto do počtu skromné vybavení obchodu zaměstnancům a zákazníkům stačilo je už pouhá spekulace. Celkový dojem z plánu ale působí zcela jasně, Rothmayer tuto úpravu řešil s ohledem na stáří a sloh stavby.

9.1.2. Obchod s textilem na Smíchově

Rothmayerův návrh na rohový obchod na Arbesově náměstí se zde ukazuje jako velmi radikální.⁸⁰ [41] Historizující dům by zcela jistě změnil svůj původní charakter. Při komparaci návrhu a skutečnosti je evidentní, že Rothmayer zamýšlel či dostal takové zadání zahrnout do prostor obchodu i sousední domy s číslem popisným 258 a 257 a tak by byl vizuální ráz přízemních částí zcelen. Nedalo se ovšem předpokládat, že by se jednalo o jeden velký obchodní prostor. V domě 257 č.p. se nachází vjezd do dvora a tak by tento prostor byl nutně rozdělen. Ovšem ucelená vizuálnost společných výloh by zcela jistě působila jednotně a velmi přehledně.

---

⁸⁰ Národní technické muzeum v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171

9.1.4. Obchod s textilem v ulici Obránců míru 2

Obchod s textilem, který Rothmayer navrhl do dnešní ulice Milady Horákové taktéž zůstal pouze na papíře, pokud komparujeme plán s dnešní skutečností, nelze než usoudit, že jeho vize nebyla realizována. [42] Na Rothmayerově návrhu je taktéž rozkreslen tehdy aktuální stav, který půdorysně zůstal v podstatě dodnes nezměněn. Tři výlohy na soklu nacházející se v historizujícím domě Rothmayer nahradil čtyřmi, kdy zamýšlel vybourat stěnu mezi dvěma výlohami v pohledu zleva. Nad samotnými čtyřmi velkorysími skleněnými tabulemi po celé délce domu je návrh reklamní tabule s nápisem *TEXTIL*. Vzhledem k faktu, že se zde nacházejí světlíky, toto řešení nebylo příliš šťastné.

9.2. Expozice pro muzea

Rothmayerova muzejní výtvarná činnost které se po odchodu z Hradu věnoval je doposud opomíjenou etapou jeho umělecké kariéry nicméně i v tomto oboru velmi vynikal. K výstavnictví se přiblížil již při studijních letech, kdy v Plečnikově speciálce navrhl výstavní pavilon.⁸¹ Dále pak hned po absolvování v Lyonu kde realizoval Gočárův veletržní pavilon⁸² a jak už bylo řečeno v úvodních kapitolách, exceloval zde svými technologickými znalostmi a zároveň zde nabyl velkých zkušeností v organizaci a vedení projektu pro které měl evidentní talent.

Dále se pak Rothmayer ve výstavnictví ukazuje až v letech 50., kdy navrhl vitríny pro archeologické nálezy do Tereziánského křídla. Vitríny pojmul velmi čistě a prakticky. Oboustranná konstrukce tvořená v Rothmayerově oblíbené kombinaci dřeva a skla splňovala všechny předpoklady kvalitně odprezentovaného materiálu. Oboustranné skleněné vitríny, po celém obvodu obehnané silným dřevěným rámem působily pevně a esteticky velmi čistě. Veškeré konstrukční mosazné prvky zůstaly přiznány včetně kovové výztuže ve středu skleněných polic vitrín které zajišťovaly stabilitu a bezpečnost vystavovaných exponátů. Zároveň nebylo zapomenuto na potřebu případné variability, kdy bylo možno se skleněnými policemi pohybovat dle potřeby.⁸³ Bohužel tato expozice zůstala pouze na papíře ovšem v podstatě stejně pojaté už realizované vitríny použil pro výstavu regionální expozice gotiky uspořádanou roku

---

⁸¹ PLEČNIK 1927 — Jože PLEČNIK: Výběr prací školy pro dekorativní architekturu v Praze z roku 1911- 1921. Praha 1927

⁸² KRAJČI A KOL.,1997, 16

⁸³ KRAJČI A KOL.,1997, 59

1959 v Chebu v kapli svatého Bartoloměje. Téhož roku byla pořádána výstava Československého stolního skla v Dijonu, kde Rothmayer použil tytéž vitríny, které doplnil ještě o výstavní stoly podobného typu. Podobná obdoba vitrín měla být užita pro výstavu Muzea skla v Kamenickém Šenově roku 1960, bohužel ale expozice nebyla dokončena. Rothmayer většinou používal varianty přírodního světlého dřeva, které příliš nerušilo pohled vystavovaných exponátů avšak Horneková uvádí, že jsou doloženy i experimenty s rámy barevnými, například mořené barvou tmavého dubu či bílého nátěru. Na fotografiích z výstavy manželů Miluše a Reného Roubíčkových⁸⁴ ve výstavní síni Umělecké Besedy v Praze z roku 1961 můžeme vidět tyto vitríny v několika barevných variantách.

Na instalacích dvou výstav *Bilance* (1958 a 1960) spolupracoval Otto Rothmayer s druhým výtvarníkem Ivanem Sovou. Na první výstavě konané roku 1958 se představila celá řada soudobých výtvarníků z oblasti užitého umění. Samotná instalace byla tvořena jakýmsi kójemi pro umělce a za neobvyklý prvek objevující se po celém prostoru byly lešenářské trubky. Na ty věšely například textilie, ostatní vícerozměrné objekty instalovali na stoly. Použitím neobvyklého instalačního materiálu si tato výstava našla místo v českém aranžérství. Druhá výstava na začátku 60. let přinesla spolu s novými výtvarnými díly i invenci instalační. Po úspěchu s lešenářskými trubkami bylo zde využito tlustých železných drátů používaných na stavbách pro armování betonu- roxorů. Ty nechali natřít na bílou barvu a vytvořili tak vcelku subtilní konstrukce vhodné zejména pro grafiku a fotografie. Nutno podotknout, že Rothmayer s roxory pracoval již dříve při tvorbě zahradního nábytku ve vlastním domě. V rámci výstavy pro Uměleckoprůmyslové muzeum použil další neméně zvláštní médium, kterým se staly trubky používané pro komerční vedení plynu. Jednoduchostí montáže pomocí spojovacích kolen tak bylo možné vyrobit téměř jakékoliv tvary stolů a polic potřebné pro vystavování. Pro případnou potřebu se „plynové stoly“ opatřily deskami s rovnou plochou. Kov a sklo použil ještě v dalších zakázkách na výstavní prostory, a to zejména při návrzích pro výstavu československého skla ve francouzském Dijonu.⁸⁵

---

⁸⁴ HETEŠ 1962, 124

⁸⁵ KRAJČI A KOL., 1997, 62

9.3. Nábytková tvorba

Otto Rothmayer byl nejen významným architektem ale na sklonku svého života i velmi schopným designerem pokud můžeme použít dnešní terminologii. Intenzivně se věnoval interiérové a nábytkářské tvorbě, ve které se stal tak jako v architektuře kapacitou. Přesněji, interiérový design jej zajímal už od jeho mládí, kdy k němu tíhnul zcela logicky jako vyučený truhlář. A tak by bylo velmi nepřesné říci, že se Rothmayer zabýval tímto odvětvím až na sklonku života. Míra tvorby je zde větší především díky času, který Rothmayer měl po odchodu z Hradu a z VŠUP, ale pokud se podíváme na skici a návrhy v jeho pozůstalosti, může nám být jasné, že se nábytkářské tvorbě věnoval celý život. Jeho nábytkářské tvorbě jsme se již částečně věnovali v kapitole se studijními pracemi, kde byl ještě velmi patrný vliv Plečnika. Rothmayer většinou tvořil nábytek v souvislosti s architektonickou zakázkou na které právě pracoval a tak sem patří například nábytek pro společenský salon na Hradě, pro lánské interiéry a především jeho nejznámější zahradní nábytek z bíle lakovaného roxoru pro terasu Tereziánského traktu. Ač bylo použito zohýbaných roxorových armatur které by se mohly zdát poněkud nevhodným materiálem, jejich následný bílý nátěr jim dal zcela jinou formu. Nábytek působil velmi subtilně a bytelně zároveň. Řemeslné provedení zadal svému kolegovi a příteli Otakarovi Hátlemu. Rothmayer uplatnil tento roxorový prvek v mnoha variantách křesel, židlí a dokonce i lehátek. Roxorový nábytek na Pražském hradě bohužel dlouho nesetřval, byl totiž posléze shledán jako nedostatečně reprezentativní vybavení sídla Prezidenta republiky. Roxor se ovšem skvěle uplatnil v Rothmayerově zahradě, odkud vznikly Sudkovy známé fotografie ze série Vzpomínky. Další sérii nábytku vytvořil v 50. letech kde se inspiroval formou nábytku Thonet a opět použil roxoru. Dále pak posunul své tendence k oblým tvarům, což můžeme vidět například u trojnožky s oválným sedákem a cibulovým opěrákem.

11. Katalogová hesla

Samostatné architektonické práce, na Hradě i mimo něj, velkého i malého rozsahu

- realizované i nere realizované

1919: Soutěžní návrh pro II katolický kostel na Vinohradech s heslem „Červen“

Místo stavby: střed Náměstí Jiřího z Poděbrad

Období realizace: nere realizováno, návrh 1919

Literatura:

KARASOVÁ A KOL. 2016, 21

KRAJČI A KOL. 1997, 16, 23, 88

1925: Letní dům Otakara Hátleho v Káraným u Brandýsa nad Labem

Místo stavby: Káraný u Brandýsa nad Labem, Jiráskova 99

Dnešní vlastník: soukromý majetek

Návrh: 1925

Období realizace: 1931

Současný stav: dům je kompletně přestavěn

Stavebník: umělecký kovář Otakar Hátle

Prameny:

Původní plán domu Otakara Hátleho zapůjčen ze soukromého archivu současného majitele.

Literatura:

HETEŠ 1962, 121

HLAVATÝ/ KIRSCHNER 1967

HUBKOVÁ 2009, 39, 57

KARASOVÁ A KOL. 2016, 29

KRAJČI A KOL. 1997, 27, 36, 90

1928: Vlastní rodinná vila Otto Rothmayera na Břevnově

Místo stavby: Praha 6- Břevnov, U Páté Baterie 896/50

Dnešní vlastník: Hlavní město Praha

Období realizace: 1928-1929

Současný stav: dochováno po obnově

Stavebník: Otto Rothmayer (1892-1966) a Božena Rothmayerová (1899-1984)

Literatura:

HETEŠ 1962, 121
HLAVATÝ/ KIRSCHNER 1967
HUBKOVÁ 2009, 39-42,
KARASOVÁ A KOL. 2016
KRAJČI A KOL. 1997, 27, 36, 90

1928: Rodinný dům s ateliérem pro sochařku Hanu Wichterlovou ve Smržicích

Místo stavby: Smržice u Prostějova, Smržice čp. 414
Dnešní vlastník: soukromý majetek
Období realizace: 1928
Současný stav: dům je kompletně přestavěn
Stavebník: Hana Wichterlová (1903-1990)

Literatura:

HETEŠ 1962, 121
HLAVATÝ/ KIRSCHNER 1967
HUBKOVÁ 2009, 42
KARASOVÁ A KOL. 2016, 29
KRAJČI A KOL. 1997, 27, 36, 90
JŮZOVÁ 1990
JŮZOVÁ/JŮZA 2000

1928: Pomník obětem 1. světové války v Ondřejově

Místo stavby: Středočeský kraj, Praha- západ, Ondřejov, Náměstí 9. května
N49°54'15.26" E14°47'01.19'

Dnešní vlastník: obec Ondřejov
Období realizace: 1928
Současný stav: dochováno
Stavebník: obec Ondřejov

Literatura:

HETEŠ 1962,
HUBKOVÁ 2009, 46

30. léta: Činžovní dům ve Vladislavově ulici

Místo stavby: Vladislavova ulice v Praze
Období realizace: nerealizováno, návrh 30. léta

Literatura:

HUBKOVÁ 2009, 42
KRAJČI A KOL. 1997, 110

1931: Budova lesní správy v Lánech

Místo stavby: Lány, Lesní čp. 140
Dnešní vlastník: Česká republika
Období realizace: 1931- 1935
Současný stav: dochováno
Stavebník: Správa Pražského Hradu

Literatura:

HUBKOVÁ 2009, 36
KARASOVÁ A KOL. 2016, 29

1931: Tereziánský trakt a Vřetenovité schodiště

Místo stavby: Praha 1, Pražský hrad, Jih
Dnešní vlastník: Česká republika
Období realizace: 1931-1951
Současný stav: dochováno
Stavebník: Správa Pražského Hradu

Literatura:

HETEŠ 1962,
HLAVATÝ/ KIRSCHNER 1967
HUBKOVÁ 2009, 34-35, 56-58
KARASOVÁ A KOL. 2016, 29
KRAJČI A KOL. 1997, 28, 37- 39

1933: Úprava Klárovy vily na Opyši

Místo stavby: Praha 1, Na Opyši 129
Dnešní vlastník: Česká republika
Období realizace: 1933
Současný stav: nedochováno
Stavebník: Správa Pražského Hradu

Literatura:

HETEŠ 1962,
HUBKOVÁ 2009, 36
KARASOVÁ A KOL. 2016, 29
KRAJČI A KOL. 1997, 28, 32, 40,

1935-39: Soutěžní návrh na kostel Na dílech ve Zlíně

Místo stavby: Zlín, Na Dílech

Návrh: 1935-1939

Stavebník: město Zlín

Literatura:

HUBKOVÁ 2009,45

KARASOVÁ A KOL. 2016, 29

KRAJČI A KOL. 1997, 88

1936: Pomník utonulým dětem v Dyji

Místo stavby: na břehu řeky Dyje, 48,8572814N, 16,7263894E

Dnešní vlastník: nezjištěno

Období realizace:1936

Současný stav: původní

Stavebník: Tomáš Garrigue Masaryk

Literatura:

HUBKOVÁ 2009, 47

1936: Apartmá pro státní návštěvy a Karolák

Místo stavby: Praha 1, Pražský hrad, Carolův trakt-jihní výběžek I. nádvoří

Dnešní vlastník: Česká republika

Období realizace: 1936

Současný stav: nedochováno

Stavebník: Správa Pražského Hradu

Literatura:

HETEŠ 1962,

HLAVATÝ/ KIRSCHNER 1967

HUBKOVÁ 2009, 55

KARASOVÁ A KOL. 2016,

KRAJČI A KOL. 1997, 28, 33

1938: Hala a přilehlé prostory u Bílé věže a Janákovy haly

Místo stavby: Praha 1, Pražský hrad,

Dnešní vlastník: Česká republika

Období realizace: 1938

Současný stav: dochováno

Stavebník: Správa Pražského Hradu

Literatura:

HETEŠ 1962,
HLAVATÝ/ KIRSCHNER 1967
HUBKOVÁ 2009, 56, 61
KARASOVÁ A KOL. 2016, 29
KRAJČI A KOL. 1997, 28, 33,

1946 Adaptace Císařského špitálu na zaměstnanecké byty Pražského hradu

Místo stavby: Kanovnická ulice čp. 7
Dnešní vlastník: Česká republika
Období realizace: 1946-1947
Současný stav: nezjištěno
Stavebník: Stavební správa Pražského hradu

Literatura:

HUBKOVÁ 2009, 60

1946 Pomník padlým v Jelením Příkopě

Místo stavby: Praha 1, Pražský hrad, Jelení příkop, v blízkosti Prašného mostu
Dnešní vlastník: Správa Pražského Hradu
Období realizace: 1946
Současný stav: původní
Stavebník: Správa Pražského Hradu

Literatura:

HUBKOVÁ 2009,46- 48
KRAJČI A KOL. 1997, 40, 55

1946: Pomník padlým sovětským vojákům

Místo stavby: Praha 1, Pražský hrad, severní strana zdi Lvího dvora, ulice Mariánské hradby
Dnešní vlastník: Správa Pražského Hradu
Období realizace: 1946
Současný stav: velmi špatný
Stavebník: Správa Pražského Hradu

Literatura:

HUBKOVÁ 2009,46- 48
KRAJČI A KOL. 1997, 55

1946: Vchod do továrny J. J. Friče

Místo stavby: Praha 2, Vinohrady, Americká (stavba bez čp., vedle domu 233/3)

Dnešní vlastník: Soukromý majetek, potomci rodiny Fričů

Období realizace: 1946

Současný stav: částečně dochováno

Stavebník: Josef Jan Frič

Literatura:

HUBKOVÁ 2009, 72

1947: Dětské hřiště v Seminářské zahradě

Místo stavby: Seminářská zahrada v Praze

Návrh: 1947

Současný stav: nerealizováno

Pramen:

Národní technické muzeum v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171

Literatura:

HUBKOVÁ 2009, 71

KARASOVÁ A KOL. 2016, 29

1950-1956: Realizace interiérů severního a západního křídla na Pražském hradě

(Rothmayerův sál, Klínová chodba, Karnak, Rudolfovy a Maxmiliánovy konírny,)

Místo stavby: Praha 1, Pražský hrad, Západní a severní křídlo

Dnešní vlastník: Česká republika

Období realizace: 1939-1956

Současný stav: částečně dochováno

Stavebník: Správa Pražského Hradu

Pramen:

Národní technické muzeum v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171

Literatura:

HETEŠ 1962,

HLAVATÝ/ KIRSCHNER 1967

HUBKOVÁ 2009, 62- 67

KARASOVÁ A KOL. 2016, 29

KRAJČI A KOL. 1997, 33, 55

1960: Závodní klub pro podnik Borské sklo

Místo stavby: Nový Bor

Návrh: 1960

Stavebník: Severočeský národní podnik Borské sklo v Novém Boru

Literatura:

HUBKOVÁ 2009,73

KARASOVÁ A KOL. 2016, 29

KRAJČI A KOL. 1997,110

1960: Úprava baru pro Grand hotel v Novém Boru

Místo stavby: Dvořákova 525, Nový Bor

Návrh: 1960

Stavebník: Grand hotel Nový Bor

Literatura:

HUBKOVÁ 2009,74

KRAJČI A KOL. 1997, 110

60. léta: Obchod s textilem na Příkopech

Místo stavby: Praha 2, Na Příkopě 847/4

Dnešní vlastník: soukromý majetek

Období realizace: 60 léta

Současný stav: nedochováno

Stavebník: nezjištěno

Pramen:

Národní technické muzeum v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171

Literatura:

HUBKOVÁ 2009, 72

KARASOVÁ A KOL. 2016, 31

KRAJČI A KOL. 1997, 110

60. léta: Obchod s textilem na Smíchově

Místo stavby: Praha 5, Smíchov, Arbesovo náměstí 257/7

Období realizace: nerealizováno, návrh- 60. léta

Pramen:

Národní technické muzeum v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171

Literatura:

HUBKOVÁ 2009, 72

KARASOVÁ A KOL. 2016, 31

60. léta: Obchod s textilem na rohu Staroměstského náměstí a Melantrichovy ulice

Místo stavby: Praha 1, Staroměstské náměstí 461/28 a 462/27, Melantrichova ulice 462/21

Dnešní vlastník: Soukromý majetek

Období realizace: 60. léta

Současný stav: částečně dochováno

Stavebník: nezjištěno

Pramen:

Národní technické muzeum v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171

Literatura:

HUBKOVÁ 2009, 72

KARASOVÁ A KOL. 2016, 31

60. léta: Prodejna pleteného zboží v ulici Obránců míru 2

Místo stavby: Praha 7, Milady Horákové 2

Návrh: 60. léta

Pramen:

Národní technické muzeum v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171

Literatura:

HUBKOVÁ 2009, 72

KARASOVÁ A KOL. 2016, 31

Pamětní busta Ference Liszta

Umístění: Praha 1, Uhelný trh 416/11

Dnešní vlastník: nezjištěno

Období realizace:

Současný stav: dochováno

Stavebník: nezjištěno

Literatura:

HUBKOVÁ 2009, 48

KARASOVÁ A KOL. 2016, 31

KRAJČI A KOL. 1997, 91, 110

60. léta Ohrazení morového sloupu v Teplicích

Místo stavby: Zámecké náměstí v Teplicích

Návrh: 60. léta

Pramen:

Národní technické muzeum v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171

Literatura:

HUBKOVÁ 2009, 48

KRAJČI A KOL. 1997, 89, 110

Závěr

Ve své práci jsem se pokusila o úplnou monografii významného architekta, designéra a výtavníka Otto Rothmayera. Snažila jsem se zkompletovat jeho životní tvorbu a přitom narážela na mnoho úskalí. Největším zklamáním pro mě bylo, když jsem po třech měsících ustavičného obesílání galerií, archivů a soukromých osob musela připustit, že vila Hany Wichterlové je nenávratně ztracena, jak fyzicky tak i plánově a fotograficky. Ačkoliv se moje práce zabývala Rothmayerou kompletní tvorbou, svým hlavním dílem se zaměřovala právě na tři vily, které projektoval pro sebe a své přátele Otakara Hátleho a Hanu Wichterlovou. Fakt, že pátrání po plánech dopadlo neúspěšně, je jen dokladem toho, jak nepřilíš vzdálená minulost může být rychle zapomenuta. Naopak úspěšné bylo hledání plánové dokumentace v případě letního domu Otakara Hátleho v Káraným, kde se mi podařilo sehnat půdorys a nárys od současného majitele. Rysy zodpověděly mnoho dříve nezodpovězeného, především absenci schodů uvnitř objektu a celkové vnitřní uspořádání vily. Nicméně i letní dům v Káraným, ačkoliv známe jeho podobu je taktéž kompletně přestavěn a o to více stoupá hodnota jediné vily intaktně dochované, vily samotného Otto Rothmayera. V té donedávna žil jeho syn Jan a k objektu se choval s nejvyšší dávkou úcty. Od něj přišlo i přání dům zachovat jako památku na svého otce.

Zaměřila jsem se především na linii jeho autorských prací a upozadila tak Rothmayerovu spolupráci s Plečnikem, které bylo věnováno v historii již mnoho. Z katalogových hesel nám vyplývá, že se architekt zaměřoval především na projekty v Praze. Pokud tomu tak nebylo, vedla zde cesta přes osobu, kterou Rothmayer znal z uměleckých kruhů. To odpovídá typickému schématu shánění zakázek a nijak to Rothmayerovu odbornost nesnižuje. Při bádání jsem několikrát změnila těžiště svého zaměření a nelze než konstatovat, že osoba architekta Otto Rothmayera je stále nevyčerpaným tématem.

Prameny

Archiv Pražského hradu, Nová plánová sbírka, 11725, 1200, 10113, 10101-0955

Národní technické muzeum v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171

Původní plán domu Otakara Hátleho zapůjčen ze soukromého archivu současného majitele.

Seznam literatury

BAŤKOVÁ A KOL. 1998 — Růžena BAŤKOVÁ A KOL.: Umělecké památky Prahy- Nové město, Vyšehrad. Praha 1998

BENEŠOVÁ 1993 — Marie BENEŠOVÁ: Sto let vývoje rodinného domu na okraji Prahy
In: Staletá Praha XX- Památky pražského venkova, 1993, 264–278

CYDLÍK A KOL. 2012 — Tomáš CYDLÍK A KOLEKTIV: Osobnosti Prostějovska, Havlíčkův Brod 2012

ČIŽINSKÁ 2012 — Helena ČIŽINSKÁ: Sborník národního muzea v Praze. Řada C
Literární historie sv. 57, č. 1-2, 156-162 2012

DUBSKÁ A KOL. 2003 — Gabriela DUBSKÁ A KOLEKTIV: Příběh Pražského hradu. Praha 2003

FRAMPTON 2004 — Kenneth FRAMPTON: Moderní architektura: Kritické dějiny. Praha 2004

HALMANOVÁ 2006 — Klára HALMANOVÁ: Pražský hrad ve fotografii 1900–1939. Praha 2006

HALMANOVÁ 2007 — Klára HALMANOVÁ: Pražský hrad ve fotografii 1939–1989. Praha 2007

- HETEŠ 1962 — Karel HETEŠ: Otto Rothmayer- osobnost a dílo. In: Tvar XIII č. 4, 1962, 100-124
- HLAVATÝ/KIRSCHNER 1967 — Josef HLAVATÝ/ Zdeněk KIRSCHNER: Otto Rothmayer *28.2.1892–24.9.1966. In: Architektura ČSSR Roč.26, 1967, 46–50
- HRABOVÁ 2010 — Martina HRABOVÁ: Zapomenutá vila Karla Hannauera ml. a sociologie rodinného bydlení (diplomová práce na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze). Praha 2010
- HUBKOVÁ 2009 — Petra HUBKOVÁ: Architektonická tvorba Otto Rothmayera (diplomová práce na Filosofické fakultě Masarykovy University v Brně). Brno 2009
- CHYTIL 2004 — Miroslav CHYTIL: Prostějovská architektura: 1918-1948, Prostějov, 2004
- JAV 2010 — JAV: Jemná mechanika- od bří Fričů po továrnu Srb a Štys v Košířích. In: Pětka, Č. 9, 2010, 42-43(autor pod zkratkou JAV)
- JŮZOVÁ 1990 — Eva JŮZOVÁ: Hana Wichterlová- Sochy, Karlovy Vary 1990
- JŮZOVÁ/JŮZA 2000 — Eva JŮZOVÁ/ Michal JŮZA: Sochařka Hana Wichterlová, Litoměřice 2000
- KARASOVÁ 1996 — Daniela KARASOVÁ: Otto Rothmayer. In: Domov II, 1996, 34–35
- KARASOVÁ A KOL. 2016 — Daniela KARASOVÁ A KOL.: Rothmayerova vila. Praha 2016
- KIESLING 2011 — Norbert KIESLING: Pavel Janák. Řevnice 2011
- KOTVUN/LUKEŠ 1995 — Jiří KOTVUN/ Zdeněk LUKEŠ : Pražský hrad za T. G. Masaryka, Praha 1995

- KRAJČI A KOL. 1997 — Petr KRAJČI A KOLEKTIV: Otto Rothmayer 1892–1964. Praha 1997
- KRUMMHOLZ 2015 — Martin KRUMMHOLZ: Vídeňsky orientovaná architektura kolem roku 1700 a Giovanni Battista Aliprandi In: Barokní architektura v Čechách. Praha 2015
- LAHODA/NEŠLEHOVÁ/PLATOVSKÁ/ŠVÁCHA/BYDŽOVSKÁ 1998 — Vojtěch LAHODA/ Mahulena NEŠLEHOVÁ/ Marie PLATOVSKÁ/ Rostislav ŠVÁCHA/ Lenka BYDŽOVSKÁ 1998: Dějiny českého výtvarného umění IV. Praha: 1998
- LEBEDA 2013 — Aleš LEBEDA: Obecní knihovna- Recenze knihy- Osobnosti Prostějovska. In: Smržický zpravodaj, roč.2., č.3, 2013, 7- 11
- LUKEŠ 1988 — Zdeněk LUKEŠ: Čeští žáci Josipa Plečnika. In: Sborník k 80. výročí založení, Technické muzeum 1908-1988, 2.díl., 1988, 140–152
- LUKEŠ 1996 — Zdeněk LUKEŠ: Josip Plečnik Architektonický průvodce. Praha 1996
- LUKEŠ/PRELOVŠEK/VALENA 1996 — Zdeněk LUKEŠ/ Damjan PRELOVŠEK/ Tomáš VALENA: Josip Plečnik- architekt Pražského hradu. Praha 1996
- LUKEŠ 1997a — Zdeněk LUKEŠ: Výstava- Otto Rothmayer ve Fragnerově galerii. In: Architekt č. 23, 1997, 42–44
- LUKEŠ 1997b — Zdeněk LUKEŠ: Hradní architekt, který inspiroval Sudka. In: Lidové Noviny 13.9.1997
- LUKEŠ 2001 — Zdeněk LUKEŠ: Architektura 20. století, Praha 2001
- LUKEŠ 2013 — Zdeněk LUKEŠ: Stavby a architekti pohledem Zdeňka Lukeše, Praha 2013
- MALÁ/KRAJČI 1997 — Věra MALÁ/ Petr KRAJČI: Pražský hrad- Rezidence Lány, Praha 1997

- NOVÝ 1998 — Otakar NOVÝ: Česká architektonická avantgarda. Praha 1998
- PLEČNIK 1927 — Jože PLEČNIK: Výběr prací školy pro dekorativní architekturu v Praze z roku 1911- 1921. Praha 1927
- PRELOVŠEK 2001 — Damjan PRELOVŠEK: Architekt Josip Plečnik: Práce pro prezidenta Masaryka, Praha 2001
- PRELOVŠEK 2002 — Damjan PRELOVŠEK: Josip Plečnik- život a dílo, Praha 2002
- PRUDÍK 2009b — David PRUDÍK: Výtah Otto Rothmayera - tzv. Karolák. In: Architekt č.05, 2009, 49–51
- RICHTER 1967 — Stanislav RICHTER: Nad dílem Otto Rothmayera. In: Umění a řemesla Roč.13, 1967, 15–21
- SVOBODA/NOLL/HAVLOVÁ 2000 — Jan SVOBODA/ Jindřich NOLL/ Ester HAVLOVÁ: Praha 1919 – 1940: Kapitoly o meziválečné architektuře. Praha 2000
- SVOBODA/NOLL/SKÁLA 2006 — Jan SVOBODA/ Jindřich NOLL/ Vladislav SKÁLA: Praha 1945 – 2003: Kapitoly o meziválečné architektuře. Praha 2006
- ŠIMONÍKOVÁ 1982 — Jaromíra ŠIMONÍKOVÁ: Interiérová tvorba. Praha 1982
- ŠVÁCHA 1995 — Rostislav ŠVÁCHA: Od moderny k funkcionalismu. Praha 1995
- ŠVÁCHA/PLATOVSKÁ 2005 — Rostislav ŠVÁCHA/ Marie PLATOVSKÁ: Dějiny českého výtvarného umění V. Praha 2005
- ŠVÁCHA/PLATOVSKÁ 2007 — Rostislav ŠVÁCHA/ Marie PLATOVSKÁ: Dějiny českého výtvarného umění VI. Praha 2007
- VANČURA 1976 — Jiří VANČURA: Hradčany, Pražský hrad. Praha 1976
- VEVERKA 2007 — Přemysl VEVERKA: Splavné pražské vily. Praha 2007

VLČEK 2000 — Pavel VLČEK: Umělecké památky Prahy: Pražský hrad a Hradčany.
Praha 2000

WIRTH 1936 — Zdeněk WIRTH: Stavební úpravy Pražského hradu. In: Umění IX, Praha
1936

Seznam vyobrazení

1. **Otto Rothmayer**, Reprodukce: z PRELOVŠEK 2002, 134
2. **Soutěžní návrh kostelu Červen**, Reprodukce: z KRAJČI A KOL. 1997, 23
3. **Kašna v oranžérii Pražského hradu**, Zdroj: autor
4. **Letní dům Otakara Hátleho**, Reprodukce: z KRAJČI A KOL. 1997, 90
5. **Půdorys domu v Káraném**, Původní plán domu Otakara Hátleho zapůjčen ze soukromého archivu současného majitele.
6. **Nárys domu v Káraném**, Původní plán domu Otakara Hátleho zapůjčen ze soukromého archivu současného majitele.
7. **Rothmayerova vila od severovýchodu**, Reprodukce: z http://vrstevnice.rajce.idnes.cz/160107_Rothmayerova_vila/
8. **Plečnikova vila Stadion**, Reprodukce: z KARASOVÁ A KOL. 2016, 16
9. **Rothmayerova vila z ulice U páté baterie**, Reprodukce: z <http://www.muzeumprahy.cz/rothmayerova-vila/>
10. **Půdorys vily Stadion**, Reprodukce: z KARASOVÁ A KOL. 2016, 17
11. **Půdorys Rothmayerovy vily**, Reprodukce: z KARASOVÁ A KOL. 2016, 18
12. **Předsíň v Rothmayerově vile**, Reprodukce: z http://vrstevnice.rajce.idnes.cz/160107_Rothmayerova_vila/
13. **Kuchyň spojená s jídelnou v Rothmayerově vile**, Reprodukce: z http://vrstevnice.rajce.idnes.cz/160107_Rothmayerova_vila/
14. **Schodiště v Rothmayerově vile**, Reprodukce: z http://vrstevnice.rajce.idnes.cz/160107_Rothmayerova_vila/
15. **Pomník obětem 1. Světové války**, Reprodukce: z <http://ubytovani.neu-mann.cz/ondrejov.php>
16. **Budova Lesní správy v Lánech**, Zdroj: autor
17. **Půdorys budovy Lesní správy v Lánech**, NTM v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171
18. **Tereziánský trakt ještě se střechou**, Reprodukce: z HALMANOVÁ 2006, 104
19. **Tereziánský trakt při rekonstrukci**, Reprodukce: z HALMANOVÁ 2006, 106
20. **Tereziánský trakt s vřetenovitých schodištěm**, Reprodukce: z DUBSKÁ A KOL. 2003, 867
21. **Přizděné arkády ve dvoře Tereziánského traktu**, Zdroj: autor
22. **Detail mříže chránící vstup do dvora Tereziánského traktu**, Zdroj: autor

23. **Vřetenovité schodiště v Tereziánském traktu**, Reprodukce: z rajče.cz- jajssemkazi
24. **Detail zábradlí vřetenovitého schodiště**, Reprodukce: z rajče.cz- jajssemkazi
25. **Umyvadlo v apartmá pro státní návštěvy**, Reprodukce:
z LUKEŠ/PRELOVŠEK/VALENA 1996, 143
26. **Výtah Karolák po rekonstrukci**, Reprodukce: z archiweb.cz
27. **Pomník v Jelením příkopě**, Zdroj: autor
28. **Detail pomníku**, Zdroj: autor
29. **Pomník padlým sovětským vojákům**, Zdroj: autor
30. **Pomník utonulým dětem v Dyji**, Zdroj: Pavel Samuel
31. **Plán dětského hřiště v Seminářské ulici**, NTM v Praze, Archiv Architektury,
Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171
32. **Rothmayerův sál s pohledem do Karnaku**, Reprodukce: z KRAJČI A KOL. 1997, 48
33. **Karnak**, Reprodukce: z KRAJČI A KOL. 1997, 48
34. **Sloupy v zalomení Rothmayerova sálu a Klínové chodby**, Zdroj: autor
35. **Detail zábradlí v Rothmayerově sále**, Zdroj: autor
36. **Zábradlí v Klínové chodbě**, Zdroj: autor
37. **Strop v Obrazárně Pražského hradu**, , Reprodukce: z
<http://www.divus.cc/praha/cs/article/sipek-versus-prikryl?printLayout=true>
38. **Portál v Obrazárně Pražského hradu**, Reprodukce: z HETEŠ 1962, 136
39. **Půdorys obchodu s textilem v ulici Na Příkopech na Starém Městě**, NTM
v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171
40. **Detail vitrín** NTM v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera,
fond č. 171
41. **Nárys obchodu s textilem v ulici Arbesovo náměstí na Smíchově**, NTM v Praze,
Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond č. 171
42. **Nárys obchodu s textilem v ulici Obránců míru na Letné (dnes Milady Horákové)** , NTM v Praze, Archiv Architektury, Pozůstalost Otto Rothmayera, fond
č. 171